

Busul a lengyel

hona állapotján. — Énekeltük egykor, a régi békevilágban. Talán maguk a lengyelek sem gondolták akkor a maguk bubamerült fejükkel, hogy lehet még rosszabbul is. Pedig a jelek szerint — amint halljuk — egész nyugodtan busulhat a lengyel honja állapotján még ma is, amidőn már úrrá önálló és szabad nemzeti állammá kovácsolták a történelmi sorsfordulatok kovácsmesterei, a diplomáták. Busulhat a szegény, mert ha valóban igaz a hír, amire Tilea alminiszter hivatkozik, hogy az Urnak 1933. esztendejében harminckétezer lejnek megfelelő összeget kell fizetnie Lengyelország minden egyes állampolgárának egy egész közönséges, külföldi utazásra jogosító utlevélért — noshát igazán senki sem állíthatja, hogy valami irigylésre méltó dolog lehet — lengyelnek lenni...

Ettől függetlenül azonban nem sokat fájna a mi fejünk a lengyelek utlevél-állapotján, ha történetesen nem árulta volna el Tilea alminiszter, hogy a lengyelek utlevélétől igen könnyen megfájdulhat a miénk is. Nyilatkozatából olyan riasztó tendenciák csendültek ki, amelyek szerint megvan benne a szándék, hogy — legalább is ami az utlevél-illetékek jelenlegi tarifáját illeti — kövesse a lengyel példát. Másszóval: hogy olyan alpesi magasságokba emelje a jelenlegi utlevél-költségeinknek máris turisztikai magaslatokon mozgó illetékeit, amelyek egyszerűen, nyíltan és közönségesen lehetetlenné tennék a román állampolgárnak is a külföldi utazást. Mindezt pedig abból az alkalomból kell megtudnunk, hogy felelős hatóságainkat idegenforgalmi gondok gyötrik és áhnytlan éjszakákon nyilván azon török a fejüket, hogy miképpen is kellene emelni az ország idegenforgalmát?

Nos, mit mondjunk, ez egyszer ráhibáztak. Ez a módszer, amelyről beszélnek, ez a mentalitás és koncepció: ez az, ami precíz pontossággal megállapítható módon — éppen az ellenkező eredményekhez vezet. Hogy csak a lengyel példánál maradjunk: hallván az utlevél-állapotok páratlan anomáliájáról, elképzelhető, hogy mennyire befolyásolja ez a rendelkezés a Lengyelországba utazni szándékozó külföldiek elhatározását. Képzhető, hogy milyen fogadtatás várhat ott az idegen állampolgároknak, ahol a hazai polgárokkal így bának? Nagy ketrec lehet az az ország, amelynek lakói szívszorogva tolonganak a rácsoknál, odaszoritva arcuk a hideg vassövényhez, s az orruk ellapul, mint a cukrázda-kirakatüvegén a kiállított sütemények után hiába-vágvódó uccagyerekek orra...

Mi tagadás, nekünk, európaiaknak, egyáltalán nem tetszik az ilyen látvány és ha idegenforgalmi propagandát akarunk tanulni, sajátos módon nem Lengyelországba megyünk érte, hiszen nyugati szomszédaink között mindenütt a legpompásabb példákat sajátíthatjuk el. Akár Ausztria, akár Magyarország, akár Csehszlovákia, akár Olaszország idegenforgalmi szervezeteit nézzük, mindenik országban akad egy s más tanulnivaló, Aszfaltozott, olajozott országutakat látunk, kitűnő szállodákat, olcsó és ezerféle kedvezményt nyújtó vasúti hálózatokat, előzetes és udvarias hatóságokat, akik — érdekes — tudják, hogy ők vannak a közönségért és nem fordítva. Látunk állami szervezeteket, amik egyebet se csinálnak, csak a csábítóbbnál-csábítóbb ötleteket agyalják annak érdekében, hogy az idegen, aki netán betéved az országba, minél jobban érezze magát, minél olcsóbban és kényelmesebben éljen és zavartalan lelki impressziókkal térjen vissza utjáról. Ezekben az országokban azonban a legolcsóbb mulatságok egyike az utlevél-illeték. Ha valaki egyszer kiváltotta az utlevélét — amelynek létezése is felháborítóan drága anakronizmus ma már — úgy egészen csekély összegért egy negyedóra alatt megújíthatja, minden kérvényezés, huszféle instanciázás, kartoték-ellenőrzés, fagytatás és hivatali kálvária-járás nélkül. Azok az országok, amelyekben drágitják az utlevélét, mintha csak fogságra vetnék saját polgáraikat: ki kívánkozik egy idegenforgalmi propaganda-utrá — mondjuk — a deportáltak közé...?

Ha a lengyelek — szegények — el is vannak zárva a világtól: mi, köszönjük a kecségető hi-

Német-francia háborúra készül Svájc és kibővíti haderejét

A nemzetközi diplomácia aggodalommal tekint a leszerelési konferencia elé — Anglia szabadkezet enged a franciáknak — Norman Daves demarsa a konferencia elnökségéhez — Anglia és Amerika között megindultak a hadiadósságok kifizetésére vonatkozó tárgyalások

Elfogadták a kisebbségi kérdés megoldási javaslatát

Genfben jelentik: A nemzetközi diplomáciai körök komoly aggodalommal tekintenek a leszerelési konferencia október 16-ikán kezdődő tanácskozásai elé. A deprimált hangulatot főképpen a németek legutóbbi jegyzéke okozta, amely ahelyett, hogy a megértést szolgálta volna, azzal az eredménnyel járt, hogy most már nemcsak Franciaország, de Anglia, sőt Amerika is nyíltan Németország ellen fordult. A megegyezésre tehát kevés a remény és egyes lapok arról írják, hogy leghevesebb lenne, ha a konferencia újból elnapolná magát.

Londoni jelentések szerint az angol kormány tegnapi minisztertanácsán Sir John Simon külügyminiszter teljes felhatalmazást és szabadkezet kapott a leszerelési konferenciára vonatkozólag. Az Observer ezzel kapcsolatban azt írja, hogy Sir Simon teljesen feladja a Németországot csendben támogató szerepet és szabadkezet enged a németekkel szemben a franciáknak, ami egyet jelent azzal, hogy a franciák a leghevesebben utasítják vissza a német követeléseket.

Norman Davis tegnap amerikai demarsot nyújtott be a leszerelési konferencia elnökségéhez. A demars — amelynek hangja szokatlannul éles — mindennekeelőt alapos és bővebb magyarázatot követel a német jegyzékügyre vonatkozólag és leszögezi, hogy előre visszautasít minden olyan követelést, amely „nem illik az idők keretébe” és amely olyan jogokat követel, amelyek Németországot nem illetik meg. A demarsban az amerikai főmegbízott megemlíti azt is, hogy hasonló értelmű jegyzéket nyújtottak át tegnap Berlinben is. Figyelemreméltó, hogy Berlin erről a jegyzékről nem tesz említést.

Németország ellenőrzése

Az eddigi program szerint a leszerelési konferencia újból tárgyalás alá veszi Macdonald tavalyi tervezetét, amelyet Eden államtitkár javaslataival egészítenek ki. Foglalkozik a konferencia a német jegyzékkel is és tárgyalásra kerül a francia ellenjavaslat is, amely megállapítja, hogy Németország versaillesi kötelezettségeinek nem tett eleget és azt követeli, hogy Németországot négy éves ellenőrzési időnek vessék alá. Anglia — a legutóbbi ülésszakkal ellentétben — nem támogatja Németországot. A kisantant a francia állásponthoz alkalmazkodik és Magyarország csak részben társul a német állásponthez.

Ma tanácskozások folytak Genfben és ezek a tanácskozások teljesen bizalmasak voltak. A nagyhatalmak delegátusai a Macdonald terv módosításáról tanácskoztak és ezt a módosított tervezetet terjesztik október 16-án a plenáris értekezlet elé. Francia körökben nagy meglepődéssel szemlélik az angol álláspont megváltozását, amellyel London teljesen Páris álláspontja mellé állott.

A kisebbségi kérdéssel az albizottság tegnap kidolgozott határozati javaslat tervezetét ma délután a politikai bizottság jelentősebb vita nélkül elfogadta. A határozati javaslat a

vatalos ajánlatot, de nem kívánkozik a nyugati kultúra és civilizáció deportáltjai közé. Bevalljuk, hogy a fenti példa — bármily csábító is a hivatalos kalkulációk számára — minket nem lelkesít,

közgyűlés elé kerül és annak pontjai a következők:

1. A közgyűlés hivatkozik az 1922. év szeptember 21-iki ajánlásra és azt a reményét fejezi ki, hogy az államok, amelyeket a Népszövetséggel szemben a kisebbségek tekintetében jogi kötelezettségek nem terheltek, faji, vallási kisebbségekkel szemben legalább is ugyanolyan türelmet és igazságot gyakorolnak, mint a szerződések és a Népszövetség állandó gyakorlata azt megköveteli.

2. Az a vélemény, hogy az első határozati javaslatban felállított alapelveket különbség nélkül az állampolgárok minden olyan kategóriájára alkalmazni kell, amely a lakosság többségétől faji, nyelvi, vagy vallási tekintetben különbözik.

3. A közgyűlés felkéri a főtitkárt, hogy a Népszövetséggel ismertesse a hatodik bizottságban folytatott vita szövegét, amelynek keretében az 1. és 3. határozati javaslatához a német küldöttség Keller követ nyilatkozatával is hozzájárult.

Keller követ kijelenti, hogy a hozzájárulást megtagadja és a holnapi közgyűlésen is ellene fog szavazni.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint a német kormány Luther londoni nagykövet útján sietett az Egyesült-Államok kormányával tisztázni a leszerelés tekintetében elfoglalt német álláspontot. Luther tárgyalásai után az amerikaiak valamivel bizakodóbban ítélik meg a genfi megbeszélések eredményeit.

Bazelből jelentik: A világsajtóban legutóbb olyan hírek terjedtek el, hogy a német-francia háború esetén, a német csapatok megkerülik a francia erődítmény-övet és Svájc-on keresztül törnek be Franciaországba. A hírekkel kapcsolatban a svájci Nemzeti Tanács elhatározta haderőinek kibővítését és erre a célra husz millió svájci frankot szavazott meg.

A Washington Journal of Commerce jelenti, hogy Washingtonban Anglia és Amerika képviselői között megindultak a hadiadósságok kifizetése iránti tárgyalások. A konferencia folyamán a valutastabilizáció kérdése nyomult előtérbe, melyre legközelebb sor kerül. Ezek szerint a fontot és dollárt a régi aranyparitás kétharmadára fogják stabilizálni.

A Népszövetség legfőbb bizottsága egyébként ma elkészült az egész anyagával és a 14-ik ülésszakot a holnapi napon már valószínűleg be is rekesztik.

mint ahogyan csak elriasztja onnét a külföldieket, ahol magas illetékekkel verik ravasz béklvóba az állampolgárok mozgásszabadságát és legszentebb egyéni jogait.

Ismét rosszabb lett az aradi ivóvíz

A vízprobléma a város vezetősége előtt — Ha az Astra-gyár leszállítja a megrendelt csöveket, jó ivóvizet kap Arad

Az aradi vízüzemek fogyasztói — kivéve a marosparti részek lakóit — azt a felfedezést tették, hogy az aradi ivóvíz, — ha lehet ezt a kifejezést használni — a megszokottnál is kellemetlenebb illatokat áraszt. Ezt a jelenséget Aradváros vezetőségének kedd délutáni ülésén szóvá is tették és maga a polgármester szólította fel *Tripa Mihály* gépüzemigazgató-főmérnököt, hogy tegyen jelentést, mi az oka annak, hogy a többszöri ígérek és jelentékeny investíciók ellenére nem hogy javult volna a víz minősége, hanem érezhetően kellemetlenebbé változott?

Tripa gépüzemigazgató a polgármesteri interpellációra azonnal válaszolt és kifejtette, hogy a vízüzemek átépítésének bevezetését az a körülmény késlelteti, hogy az Astra-gyár, amelynél a megfelelő kaliberű új csöveket megrendelték, még nem szállította le a csöveket. *Velcsov Géza* dr. alpolgármester kérdésére a gépüzemigazgató kijelentette, hogy a vízüzemek kötbért kötöttek ki a gyárral szemben arra az esetre, ha október hó 23-ig le nem szállítja a nyilvános árlejtésen rendelt árukat. Ez a határidő még nem járt le, de annyi bizonyos, — jelentette ki — hogy ha a csöveket a gyárlizem leszállítja a vízüzemeknek, úgy harminc napon belül Aradváros egész területére már rendszeren, az új előírások szerint szűrt vizet szolgáltathat.

A városvezetés a felvilágosításokat tudomásul vette, a polgármester ismételt nyomtatékosan felszólította *Tripa* gépüzemigazgatót, hogy sürgesse meg az Astránál a rendelt csövek leszállítását.

„Fokozott államvédelmi állapotot” rendelt el a cseh kormány

Ausztriában letörlik a szociáldemokrata pártot

Prágából jelentik: Az egész országban folynak a nagyszabású házkutatások és a szélsőséges pártok ellen megindított akció teljes kifejlődés felé halad. A letartóztatottakat — számszerint körülbelül 277 egyént — a Prága közelében lévő Pankratz fogházban koncentrálták. A kormány kihirdette a fokozott államvédelmi állapotot.

Budapestről jelentik, hogy Magyarországon október 22-én az egész ország területén nagyszabású demonstrációk lesznek a csehországi magyarellenes intézkedések miatt.

Itt írjuk meg, hogy a bécsi szociálisták lapjának, az „Arbeiter Zeitung”-nak megvonták a kolportázs jogát és a postaszállítást is betiltották a lappal kapcsolatban. A szintén szoc. dem. „Linzer Tageblatt” ellen előzetes cenzurát rendeltek el. Általános vélemény szerint ezek az intézkedések csak bevezetői a szociálisták elleni nagy kampánynak.

Nagyszabású kém szervezetet lepleztek le Franciaországban

Számos letartóztatás történt — A kém szervezet tagjai a francia erődítések tervrajzainak birtokába jutottak

Párisból jelentik: Egyre szélesebb hullámokat ver az a nagyszabású kémkedési ügy, amelyet a francia titkos rendőrség ma leplezett le. A titkos rendőrség tudomására jutott ugyanis, hogy a francia határok keleti erődítményeinek tervezetei egy idegen állam birtokában vannak. Az ügyben nyomban bevezették a nyomozást és ennek eredményeképpen a délután folyamán őrizetbe vették *Shub* munkást, aki a sánc építések, mint előmunkás volt alkalmazva. Az a gyanu *Shub* ellen, hogy ő volt az, aki az erődítmények terveit eladta. Az esti órákban jelentik, hogy Metzben

Létrejött a román—orosz egyezmény

Titulescu fontos tárgyalásai Varsóban — Kicsérlik a román—orosz megneemtámadási egyezményt

Varsóból jelentik: Nagyjelentőségű tárgyalásokat folytatott tegnap *Titulescu* külügyminiszter Varsóban. A külügyminiszter először *Pilsudszky* marsallal tárgyalta, majd pedig *Beck* külügyminisztert kereste fel, míg később *Moscicky* köztársasági elnöknel tett látogatást. A köztársasági elnök *Titulescut* a Fehér Sas-érdemrenddel ajándékozta meg. A varsói megbeszélésekről hivatalos jelentést nem adtak ki, beavatott körökben azonban úgy tudják, hogy *Titulescu* és *Beck* külügyminiszterek megállapították, hogy Románia és Lengyelország felfogása azonos az aktuális külpolitikai kérdésekben.

A varsói látogatás legérdekesebb eseménye egyébként az, hogy *Titulescu* még tegnap az esti órákban felkereste *Ovszejenko* varsói szovjetkövét, akivel megállapodott abban, hogy a varsói szovjetkövetség palotájában ünnepélyes külsőségek között kicsérlik a román—orosz megneemtámadási szerződésre vonatkozó aktákat.

Beck *Vladimir* lengyel külügyminiszter *Titulescu* román külügyminiszter tiszteletére tegnap este adott banketten kijelentette, hogy a francia—román—lengyel szövetség, amelynek létrehozásában *Titulescu* nagy szerepe van, jelentékeny részt képvisel a béke biztosításában. *Titulescu* válaszában kifejtette, hogy a francia—lengyel—román szövetség nemcsak mint politikai faktor jelentős, hanem jelentős tényező abból a szempontból is, hogy a konstruktív békemunkának forrása. Ez a konstruktív munka eddig is a béke szolgálatában állott, a jövőben még inkább a béke eszköze kíván lenni.

Beszédét azzal a kijelentéssel fejezte be, hogy Románia összes szomszédaival szoros barátságos kapcsolatban kíván élni. *Titulescu* ma délelőtt ismét meglátogatta *Ovojeszenko* varsói szovjetkövét, aki röviddel utóbb visszonzta a látogatást. Délután *Titulescu* és a szovjetkövét között tanácskozások folytak. Hir szerint elsősorban a londoni paktum ratifikált példányait cserélték ki.

Még két napig lehet pótdíj nélkül jelentkezni a sportvonatra

Akik csak három napot akarnak Budapesten tölteni, azok október 23-án visszatérhetnek Aradra

Az a nagy érdeklődés, amely az október 20-án induló filléres sportvonat iránt nemcsak Aradon és a megyében, de Hunyadmegye és a Zsilvölgye minden vidékén megnyilvánul, arra indította a társasutazás rendezőségét, hogy a jelentkezések határidejét még két nappal kitolja. Mindazoknak tehát, akik ma, szerdán és holnap, csütörtökön jelentkeznek a filléres utazásban való részvételre, nem kell a rendezőség által megállapított 100 lejes pótdíjat lefizetniük. A további késlekedés azonban már költséggel jár, mert a kollektív utlevéllel utazók létszáma betelik és az utólagos jelentkezők a rendezőségnek költségtöbbletet jelentenek. Aki tehát minimális költségek mellett kényelmesen akar utazni, miképp jelentkezzen az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalában a társasutazásban való részvételre.

A Budapestre utazóknak nem mindennapi élvezetet jelent a NAC—Ripensia kombinált és a Hungaria—Ujpest kombinált nagyszabású mérkőzése, valamint az olasz—magyar futballmeccs. A sportszezon eseményein kívül a most induló társadalmi élet, valamint a színházi események is nagyszerű szórakozást ígérnek a sportvonat utasainak. A társasutazás részvételi díja valóban minimális: a gyorsvonat harmadik osztályán Budapestre és vissza kollektív utlevéllel, vízummal, számozott ülőhelyeken 975 lej s hozzá belépő-jegy számozott helyre a NAC—Ripensia—Ujpest—Hungaria mérkőzésre 50 lej, tehát összesen 1025 lej. Saját utlevéllel Budapestre és vissza, vízummal,

számozott helyeken, belépő-jegygyel a mérkőzésre mindössze 775 lej. Bécsbe a menetdíj oda és vissza vízumokkal együtt 2195 lej.

A társasutazásban való részvételre kollektív utlevéllel október 17-én este 6 óráig lehet jelentkezni, míg egyéni utlevéllel 18-án estig. Ez a végső határidő a jelentkezésre, természetesen mindazok, akik 12-ike után jelentkeznek, száz lejes pótdíjat fizetnek. Azok, akik nem akarnak hat napot Budapesten tölteni, már október 23-án visszatérhetnek. A társasutazás kiútvonata — mint ismeretes — Aradról október 20-án délelőtt 11 órakor indul, míg 26-án délután 2 órakor tér vissza. Akik külön bejelentik, hogy csak három napot akarnak Budapesten tölteni és lefizetik a III. osztályon 170, II. osztályon 230 lejt kitevő pótdíjat, hétfőn, 23-án délelőtt 9 órakor visszatérhetnek Budapestre s Aradra érkeznek délután fél 4 után öt perccel, a menetrendszerinti gyorsal. Az október 22-én Budapesten lejátszódó olasz—magyar válogatott mérkőzés iránt olyan hatalmas érdeklődés nyilvánul meg, hogy már csupán néhány jegy van a rendezőség birtokában. Ezért mindazok, akik ezen a nagy sporteseményt jelentő mérkőzésen részt akarnak venni, jelentkezzenek mielőbb, hogy részükre számozott belépő-jegyet biztosíthassunk.

Európa leggazdagabb szesz magnását hamis tanúzással vádolják Budapesten

Budapestről jelentik: Magyaránnyu bűnügy aktái kerültek ma át a budapesti ügyészségre. A bűnügy vádlottja Európa egyik leggazdagabb szeszgyárosa, a csehszlovákai szeszkar-tell elnöke: *Herzog Ignác*, míg a feljelentő dr. *Hübsch Mór* kormányfőtanácsos, budapesti bankár. *Herzog Ignác*nak Losoncon vannak szeszgyárai, de egyben nagy kiterjedésű birtokok tulajdonosa is. A szesz magnás néhány évvel ezelőtt Magyarországon üzletet bonyolított le, amelyből kifolyólag dr. *Hübsch* 300 ezer pengős jutalékot követelt, egy közöttük létrejött megállapodás alapján. *Herzog* a megindult per során eskü alatt vallotta, hogy ilyen megállapodás nem jött létre közöttük.

A kormányfőtanácsosnak most sikerült megtalálni az írásbeli megállapodást, amelynek alapján bűnvádi feljelentést tett a szesz magnás ellen hamis tanúzás címén. A szeszgyáros ügyvédei utján azt a vallomást tette, hogy a *Hübsch* által bemutatott megállapodásban beszurások vannak, amelyekről ő nem tudott. A rendőrség ma befejezte a kihallgatásokat és az ügy aktáit áttette az ügyészséghez.

Döntő vallomások a Reichstag felgyújtásának bűnpörében

Miért érkezett későn a tűzoltóság a lángoló épülethez? — Izgalmas jelenetek a tanuvallomások alatt. — A mai tárgyalás a birodalmi gyűlés palotájában folyt le

Berlinből jelentik: A Reichstag-gyújtogatás nagy perének főtárgyalását ma a helyszínen, a berlini Birodalmi gyűlés palotájában, a költségvetési teremben folytatták. A költségvetési termet, amelyet a tárgyalás céljaira átalakítottak, zsufolásig megtöltötte a közönség és az épület körül kettős rendőrkordon tartotta távol a kintrekedt kíváncsiak hatalmas tömegét. A Birodalmi gyűlés többi helyiségeit, különösen a tüztől elpusztított részeket, gondosan lezárták. Tíz óra körül vezették be a vádlottakat és negyed tizenegy órakor nyitotta meg az elnök a tárgyalást. Először a vádlottakat hallgatták ki, majd a tanuk kihallgatására került a sor. Amikor a védők neveit olvasta fel az elnök, Dimitroff közbekiáltott: — *Én magamat védem!*

Első tanuként Flöter diák állott a bíról emelvény elé. Elmondotta, hogy a Reichstag-tűz estéjén a Birodalmi gyűlés palotája előtt sétált, gyanus neszt hallott s amikor ez megismétlődött, feltekintett az egyik ablakra, ahonnan a neszt hallotta és ekkor látta, hogy egyik erkélyen valaki fáklyával a kezében, futkos. Odaszaladt az őrszemes rendőrhöz, akít figyelmeztetett arra, mit látott. Az elnök kérdésére kijelenti, hogy a gyújtogató egyedül volt s emellett határozottan kitart. Az illető arcát nem láthatta, de annyit észrevett, hogy a férfi fekete ruhát viselt. Dimitroff kérdést akar feltenni, de az elnök először nem engedi meg, később ad csak jogot erre, amikor is Dimitroff megkérdezi:

— *Tagja-e Ön valamilyen pártnak?*

Tanu: Nem, soha nem is voltam...

Torgler tesz fel ekkor kérdést: Tanu azt mondja, hogy a gyújtogatás felfedezésekor nagyon izgatott volt. Hogyan magyarázza meg ez esetben, hogy a felfedezés után mégis hazament és nyugodtan lefeküdt?

A tanu erre azt válaszolja, hogy egész nap nem evett, ezért ment haza, de később ismét elment a tűzhöz.

Későn jött a tűzoltóság . . .

Buwert rendőrőrszem a következő tanu. A diák őt értesítette arról, hogy gyanus alakot látott a Reichstag épületében. A rendőr azt mondja vallomásában, hogy a diákot felszólította, hogy siessen az őrszobába és jelentse, mi történt. Ezt a diák tagadja, mire a rendőr kijelenti: lehet, hogy másnak mondotta ezt. Vallomásában előadja, hogy a tejuveg ablak megett az épületben valóban látott valakit mozogni s mivel az volt az impressziója, hogy gyújtogatás történik, elővette a revolverét. Az elnök figyelmezteti a tanut, hogy már előbb is gyanusnak találhatta volna a történeteket. Erre a tanu kijelenti, hogy nem tudta, mi történik az ablak megett. Vallomásának igen érdekes és fontos része az, amelyben arról számol be, hogy

a tűzoltóság csak öt perccel a hivatalos rendőri bizottság után jelent meg a tűz színhelyén.

Thaler Werner nyomdász, szintén szemtanu. Azt vallja, hogy a Reichstag épülete előtt sétálva, szintén gyanus dolgokat látott az egyik erkélyen. *Ő azonban két embert látott, határozottan állítja, hogy két férfi alakot figyelt meg. Arcukat ugyan nem láthatta a*

rossz világítás miatt, de kitűnően meg tudta különböztetni a két alakot. Tanu elmondja, hogy amikor észrevételeit közölte az őrszemes rendőrrel, megnézte az óráját: pontosan 9 óra 10 perc volt. Dimitroff ekkor megkérdezi, hogy a jegyzőkönyvek fedik-e vallomásait, de az elnök a kérdést úgy módosítja, hogy van-e a tanunak valamilyen megjegyzése a jegyzőkönyvek helyességét illetően. A tanu nemmel felel. Dimitroff újabb kérdést akar feltenni ezirány-

Pataky Veronika
okt. 14.-i
táncestélyének

kiemelkedő számai a „Két Népies Táncdallam“ és a „Kétségbeesés“ „Megadás“, „Ujjongás“ című tánc szuit.

Jegyek a színháznál.

Szigoru éjszakai razzia az aradi pékműhelyekben

Tulzott szigorúsággal biráskodott az egészségügyi bizottság

Ma este az aradi egészségügyi hivatal nagyszabású razziát rendezett, melynek során meglátogatták az összes aradi pékmestereket, ahol tisztasági és egészségügyi kontrollt tartottak. Az egészségügyi razzián résztvevett dr. Cosma vármegyei főorvos, dr. Plesa János hatósági orvos, aki az Olaszországban üdülő Cucu dr. városi főorvost helyettesítette Luszt Ferenc dr., valamint Pascutiu Sever dr. hatósági orvosok.

A bizottság elsősorban a nagyobb pékségeket látogatta meg és az Aradi Közlöny munkatársának alkalmá volt a razzián elkísérni e hatósági személyeket, akiket még négy egészségügyi hivatalnok is követett. A razzia tulajdonképpen levezetője Plesa dr. volt és alapos vizsgálataknak vetett alá minden tárgyat, ami a pékségekben található. Az összes szerzők megnézte, megvizsgálta a pékségekben dolgozó embereket, hogy egészségileg megfelelnek-e a követelményeknek. A segédek egészségét rendben találta ugyan Plesa dr., azonban nem volt megelégedve a tisztasággal és így valamennyi pékműhelyben jegyzőkönyvet vetetett fel, amelyben elrendeli, hogy minden kifogásolt dolog nyolc napon belül rendezendő, valamint mint első büntetés kétezer lejtrótt ki a pékmesterekre. Munkatársunk, aki mindenütt jelen volt, megállapította, hogy tulzott szigorral jártak el a hatósági emberek, mert az aradi pékségekben a lehető legnagyobb rend uralkodott. Plesa dr. főleg a kis pékekkel nem volt megelégedve és sok helyen kifogásolta, hogy pincében vannak a pékségek, noha már több mint husz éve állnak fenn ilyen helyen a műhelyek. Alkalmunk volt beszélgetni egyes pékekkel, akiket a legváratlanabbul ért

ban, de az elnök azzal, hogy a tisztviselők felesleges és irodomtalan gyanúsítgatása nem engedhető meg, elveti a kérdést, mire Dimitroff tiltakozik.

Lubbe védője kéri, hogy tájékozzanak védelem elé az összes eddigi vallomásokat. Lubbe apathikusan ül a vádlottak padján és amikor az elnök megkérdezi tőle, hogy egyedül lopódzott-e be a balkon ablakán keresztül, igennel válaszol.

Elnök: Határozottan állítja, hogy nem volt társa?

Lubbe: Igen.

A vádlott halkán beszél, még a tolmács is alig hallja szavait.

Izgalmas összecsapás

Dimitroff izgatottan ugrik fel:

— *Itt az ideje, — mondja — hogy Lubbe a bíróság és az egész világ előtt nyíltan tegyen tanúságot!*

Elnök: Lubbe, egyedül követte el a merényletet, vagy sem?

Lubbe: Egyedül...

Dimitroff ekkor felpattan helyéről és Lubbe felé kiáltja:

— *Lehetetlen, lehetetlen! Hülye! Hazudik!...*

Az elnök megvonja Dimitrofftól a szót, majd ismételtelen többször felteszi a kérdést Lubbhoz az irányban, hogy egyedül követte-e el a merényletet és a vádlott mindvégig igennel válaszol. Az izgalmas főtárgyalást szerdára napolták el, amikor is folytatják a szemtanuk kihallgatását.

a razzia. Mindegyikük megállapította, hogy ilyen szigorú ellenőrzésben még nem volt részük.

A razzia éjjel után ért véget. Remélhető azonban, hogy a bíróság behajtására nem kerül a sor, mert hiszen minden pékmester jól tudja, hogy a maguk legfontosabb érdekeit védik akkor, amikor a műhelyüket rendben és tisztán tartják.

Bejelentette öngyilkosságát egy lippai iparos az Aradi Közlönynek

Különös tartalmu levél futott be ma az Aradi Közlöny szerkesztőségébe. A levél írója Komáromi József lippai iparos, aki lapunknak jelenti be, hogy öngyilkosságot követ el. A meglehetősen kuszált írásu levél többek között a következőket tartalmazza:

— *Mikor ezeket a sorokat olvassák, már nem vagyok az élők sorában.*

Komáromi nem jelöli meg közelebről szándékának okát, csupán azt közli, hogy a felesége nemrégiben felakasztotta magát. Ebből sejthető, hogy miért akar megválni életétől. A levél kézhezvétele után nyomban felhívtuk telefonon a lippai csendőrséget és rendőrséget, azonban egyik hivatalban sem tudtak bővebbet mondani az ügyről.

Lippai tudósítónk utánajárt az ügynek és megállapította, hogy vasárnap tényleg eltűnt lakásáról Komáromi József volt kádármester, akinek hollétéről semmit sem tudnak. Az iparos felesége két héttel ezelőtt öngyilkosságot követett el és emiatt keseredett el Komáromi.

CORSO-MOZGO mai műsora:

Olcsó helyárak! Lei 8—12—16—20.—

Minden idők legjobb operettje:

Mesék az írógépről

RENATE MÜLLER — HERMANN THIMI,
FELIX BRESSART.

Jön: CORSO!

JOHANN STRAUSS

muzsika

UDVARI BÁL!

Bécsi humor!
Bécsi hangulat!
Bécsi szerelem!

Leo Parry
Michael Bohnen

Paul Hörbiger
Anton Pointner

Román állampolgárok is szerepeltek Machado, Kuba egykori kegyetlen urának áldozatai között

Földvári József aradi mechanikus tíz évi távollét után hazaérkezett — Borzalmas képek az elnyomott Kubából — Középkori kegyetlenkedések — Száritott koponya, mint zongoradisz — Megcsönkített egyetemi hallgatók

Aradra került Machado elnök magánkönyvtárának egyik disze

Kuba csodálatosan szép szigetéről csak szórványosan érkeznek hozzánk hírek. Nem is nagyon medítalunk rajtuk. Tudomásul vettük, hogy forradalom volt Kubában, hogy elűzték Machado köztársasági elnököt, mást választottak a helyébe, azután azt is elkergették, nárszáz halotról és sebesültről, ellenforradalmi lázadásról is hallottunk és ezzel számunkra a kubai probléma elintézését nyert. Messze van és mostanában sokkal közelebbfekvő problémák foglalkoztatnak bennünket. Pedig ha a kubai események szemtanútól halljuk az utóbbi hónapok eseményeit, megdöbbenéssel konstatáljuk, hogy ezen a szépfehérsű, virágzó szigeten középkori események játszódtak le. Embereket csonkítottak meg, másokat rettenetesen kínoztak... mint ahogyan régi mesékben olvassuk keleti kényurak, élet és halál urainak kegyetlenkedéseit...

A forradalmi események egyik közvetlen szemtanúja érkezett ma családjával együtt Aradra. Az illés-ucca 124. számú házban találok meg Földvári József mechanikust, aki tegnap érkezett meg Kuba szigetéről, ahol tíz esztendőn át élt. Földvári tizenkilenc éves korában határozta el magát arra, hogy kivándorol és most, tíz esztendő után, számos tapasztalattal gazdagabban érkezett vissza párhónapi itthonartózkodásra a forrongó szigetről.

Az inkvizíció borzalmai Kubában

— Egy Havannától ötven kilométernyire fekvő cukergyárban dolgoztam, napi 12—13 órát és ezért naponként két és fél dollárt kaptam. Ezenkívül a társaság ötszobás, kényelemmel berendezett házat adott bérbe havi 16 dollárért. Megtakarított pénzt ebből a keresetből nem lehet, az ember éppen hogy megél belőle. A gyár amerikai társaságé, ami ott nem újság, hiszen Kuba vagyonának 75 százaléka ma az amerikai tőke kezében van. Ezért aggódik olyan nagyon Roosevelt elnök Kuba sorsáért... illetve a sokmillió dollárért.

Földvári elmondja, hogy Kubában nőszült meg... egy kisszentmikiósi leányt vett el. Két gyermeke van. Ifj. Földvári József most öt esztendő, egyetlen szót magyarul nem tud, sovíniszta kubai, aki büszke hazájára. És kijelentette, hogy...

Oktober végén nyílik meg az aradi színház

Hazaérkezett Szendrey Mihály igazgató a megszervezett társulat névsorával

Többhetes távollét után ma hazaérkezett Szendrey Mihály aradi színházigazgató, aki tagok szerződésének céljából tartózkodott az ország több városában, valamint külföldön. A színházigazgató hazaérkezése alkalmával elmondotta, hogy a szezon október 21—22-ikén akarja megnyitni.

Több ismertnevű, elsőrendű művészt sikerült leszerződtetnem — mondotta — így Timár Lya lesz a primadonna, Tunyoghí az énekes bönvivő, Somlay Juliska szubrett, Pillty Zsazsa és Pálosi Árpád pedig a próza-együletes erősségei lesznek. Az újdonságok egész sorát készítem elő. Színrekerül a „Kék lámpás”, „Egy csók és semmi más”, „Madame Dubarry”, „Vacora nyolckor”, „Napoleon”, „Ember a hid alatt”, valamint egész sereg sikert aratott új darab. Az „Ember a hid alatt” premierjén különben résztvesz maga a szerző, Indig Ottó is.

Reménnyel és bizakodással indul neki a színházigazgató az új szezonnak, amelyről azt reméli, hogy szebb és jobb lesz, mint az elmúlt évi.

lentette, hogy nem is akar megtanulni magyarul, mert tökéletesen elég neki a spanyol nyelv. Valószínűleg hamarosan megváltoztatja nézetét...

A forradalomról beszélgetünk.

— Önök nem tudják, mit művelt Machado, az elűzött elnök. Válogatott kegyetlenkedéseitől hangos volt az egész sziget. Különösképpen az egyetemi hallgatókat gyűlölte, akik ellene izgatták a népet. S minden eszökkel bosszút igyekezett rajtuk állani. Ebben segítségére volt Antonio Ainciart rendőrfőnök.

Havanna közelében volt egy erőd, ahol középkori kínzásokkal gyötörték az elfogott egyetemi hallgatókat.

Senkinek sem volt biztonsgában az élete... házament vacsorázni és többé nem látták. Aki az erőd kapuját átlépte, a legritkább esetben került elő onnan élve. A „Halálteröd”-nek nevezték ezt a helyet. S hiába volt az illető külföldi állampolgár... az erőd kapujában megszünt minden diplomácia...

Több esetét ismerjük Machadonak.

Egyszer 180 egyetemi hallgatót megcsönkített. Csoda, hogy a fiatal emberek életben maradtak. Most ezek a diákok tüntető menetben járják végig a szigetet, hogy dokumentálják, ki volt Machado.

Másik eset. Egy Mejja nevű egyetemi hallgató meghallotta, hogy a rendőrfőnök keresi. Tudta már, mi következik, megszökött. Eljutott Mexikóba. Machado két detektívét küldött utána.

A véredek elfogták Mejját, meggyilkolták. Lejejezték, holttestét elűsták s fejét elvitték Machadonak. Az elnök pedig megszárította, tetováltatta és a zongorájára tette dísznek.

Drágul a szörme
Neuländernél még olcsó
Fischer Eliz-palota. 3669

Amikor az elnök megszökött és a tömeg behatolt lakásába, elképzelhető, milyen hatást váltott ki a száritott és tetovált koponya. A vizsgálóbizottság azután kiderítette és bizonyítékokkal alátámasztotta, honnan került a zongora tetejére az a rettenetes disz. Ilyen ember volt Machado elnök. Tucatjával tudunk eseteket, amikor az elfogott egyetemi hallgatók szájába és orlyukába cementet öntöttek. Borzalmas kínok között haltak meg.

— Az elnök híj segítőtársa volt Ainciart. Amikor megbuktak, a rendőrfőnök női ruhába öltözve menekült. Az uccán egy kisfiú felismerte, azonban mielőtt a nép elfoghatta volna, a rendőrfőnök egy közeli házba menekült és ott lökte magát. Tudta, mi vár rá, ha az emberek kezébe kerül. A tömegdüh a forradalom kitörésekor rettenetes volt. Két csapat dolgozott. Az egyik behatolt Machado és bizalmasainak palotájába és minden megmozdítható tárgyat kidobott az uccára. A másik összeszedte. Hatalmas értékű ékszerek, festmények kerültek a tömeg kezébe. Machado könyv tára az ucca saráiban maradt. Nekem is sikerült egy könyvet szereznem az elnök palotájából.

Földvári vaskos kötetet vesz elő és megmutatja. A könyv címe: „La Poesia Lirica de Cuba.” S az egyik oldalon hatalmas körpecsét díszel: „El Presidente de la Republica de Cuba — General Gerardo Machado y Morales” felirással. A köztársasági elnök magán-

Olcsó HAPAG-utazások a chicagói világkiállításra

A HAPAG utazási világvállalat két társasutazást szervez a chicagói világkiállításra. Az első társasutazás utasai szeptember 21-én indulnak és október 20-án térnek vissza. A második társasutazás résztvevői október 12-én indulnak és november 10-én térnek vissza. A nagyszerűnek ígérkező társasutazásokon kívül a Hamburg—Amerika Linie november elsejéig hetenként egyéni és csoportutazásokat rendez a chicagói világkiállításra.

Felvilágosításokkal és prospektussal Künstler Andor utazási irodája szolgál.

könyvtárának egyik disze volt a könyv, amely Kuba liráját ismerteti és amely most a sors szeszélyes játéka folytán hosszú vándorút után eljutott egy kis marspartl városba.

— Megemlétem még, — folytatja elbeszélését Földvári — hogy

Machado áldozatai között román állampolgárok is voltak. Ezt maga a havannai román konzul mondotta el nekem. Nem lehetett semmit sem tenni érdekükben... egyszerűen eltűntek és a rendőrségen vállalt vontak, amikor a konzul érdeklődött utánuk. Sőt felkérték, ne nagyon firtassa a dolgokat...

— Machado utódának azért kellett mennie, mert nem akarta kivégeztetni elődjének bizalmasait. Vidéki uton volt és egyszerűen táviratilag értesítették, hogy ne jöjjön vissza Havannába. A jelenlegi elnök azonban erősen kommunista érzelmű. Érdekes, hogy a forradalom idején a tiszteket bezárták a Hotel Nationalba, ahol most a véres harcok lejátszódtak. Azután később szükség volt a tisztekre és visszahívták őket. Egyik sem volt hajlandó szolgálni az új rezsimnek.

A vérszopó Machado áldozatai

A mechanikus képeslapot mutat. Egész fényképgaléria, a felírás: „A vérszopó Machado áldozatai”. S karrikaturákat. Az elűzött elnök mint majom, aki vigyorogva szoritja magához a dollárokat. Mert Machado csak a dollárt szerette...

Földvári Józsefet tíz évi munka után hazahozta a honvágy... s most várja az elkövetkező hónapokat, amikor ismét nyugalom lesz urrá a kis szigeten és újra elindulhat az egyedül maradt otthon felé...

MAROSI RUDOLF.

FILM KÖZLÖNY

Dzsingiszkán kardja...

Boris Karloff új filmjének bemutatója a Central-moziban.

Óriási anyagi áldozatokkal hozta létre az amerikai Metro—Goldwyn-filmgyár a „Dzsingiszkán kardja” című monumentális filmet, amelynek minden jelenetét a nagyvonalúság, a valóban elsőrendű technikai és művészi felkészültség jellemzi. A technika csodálatos vívmányainak varázsszerűsége a fantasztikum határán zseniálisan vegyül össze a Kelet titokzatosságával, a misztériumok világában egyesítve a babonás Kelet és a művelt Nyugat természetfeletti ható erőit... A cselekmény érdekesítő, rendkívül izgalmas, lebilincselő. Dzsingiszkán sirját kutatja a British-muzeum számára egy tudós társaság, amelynek érdekei összeütköznek dr. Fu Manchu érdekeivel. A cselekmény folyamán meglevenedik előtünk a Borzalmak Háza, amelynek kínzókamrái a modern technika minden vívmányával felszerelve várják az expedíció tagjait, akik lázálomba illő élményeken mennek keresztül dr. Fu Manchu földalatti palotájában. Boris Karloff mint dr. Fu Manchu nagyszerű maszkiájával és különleges játékmódorával áll a dráma központjában. Raita kívül a szöke Karen Morley, az exotikus szépségű Myrna Loy, az elegáns Lewis Stone, a rokokos-szenves Jean Hersholt és a fiatal Charles Starret művészetük legjavával szolgálják a film sikerét.

Fortu tanár elkobzott lapját erőszakkal árusították Bucarestiben

Bucarestből jelentik: Fortu professzor lapja, a „Drumul Nou” ma kikerült az uccára. A lapot nyomban megjelenése után a hatóságok elkoboztatták. Az uccai árusoktól való elkobzás után vállalkozó szellemű fiatalemberek erőszakosan árusították a lapot. A rendőrség ezeket az alkalmi lapárusítókat elővezette a rendőrségre és a náluk talált lapokat is elkobozta. Az igazolási eljárás befejezése után a fiatalembereket szabdlábra helyezték, de az eljárás tovább folyik ellenük.

A lapok ma is élénken foglalkoznak Fortu professzor titokzatos lövöldözési ügyével. Mint ismeretes, a rendőrség komünikét tett közzé, hogy nem történt lövöldözés, viszont Fortu professzor, aki feljelentést tett az öt megtámadó rendőrtiszt ellen, ma is megerősítette feljelentésének azt a kitételét, hogy revolverét használta a rendőrtisztek ellen. Ezt az állítását tanukkal is hajlandó bizonyítani. A rendőrség részéről ma közölték a sajtóval, hogy Fortu professzor feljelentését áttették az ügyészséghez és ott fogják kivizsgálni ezt a titokzatos ügyet.

Dr. Somogyi Gyula emlékére

művészi kivitelű sírkövet avatnak fel vasárnap a zsidótemetőben

Arad kultúrtársadalmában nemes, nagyvonalu megmozdulás történt, amelynek célkitűzése az, hogy néhai dr. Somogyi Gyula emléket az utókor számára megörökítsék. Az egykori kiváló, elismert pedagógus emléke, aki éveken keresztül volt az aradi Felsőkereskedelmi iskola igazgatója s akinek keze alól Arad társadalmi életének nagyon sok vezető tagja került ki, halála után is él tanítványainak lelkében s a szeretett tanár iránt teljesen átértékelte ragaszkodás, tisztelet és kegyelet arra indította néhány tanítványát, hogy soha el nem múló hálójuk kifejezésül sírkövet állítsanak a felejthetetlen tanárnak és emberbarátnak. Néhai dr. Somogyi Gyula tanítványai nemes gesztusokkal azt akarják dokumentálni, hogy elhunyt tanáruk kiváló érdemeit az élők méltányolni és becsülni tudják.

A sírkő felállításával kapcsolatban az elhunyt pedagógus néhány ismert nevű tanítványából alakult bizottság körlevelet bocsájtott ki, amelyben felkérték néhai dr. Somogyi Gyula vallamennyi volt tanítványát arra, hogy a sírkőalap javára szánt összeget juttassák el az Aradmegyei Takarékpénztárhoz, vagy az Aradi Általános Takarékpénztár Rt.-hoz „néhai dr. Somogyi Gyula sírkőalapja” címen nyitott folyószámlára. A körlevél aláíróiként a bizottság következő tagjai szerepelnek: Babescu Elek ezredes, Földes Soma nyug. vezérigazgató, Fodor Gyula vezérigazgató, Bing János, Lakatos Aladár bankigazgató, dr. Lutai Cornelné, dr. Rácz Sándor ügyvéd, Sugár Károlyné, Szablóczky János és Verbos Nándor nagyiparos. A felhívásnak szép eredménye mutatkozott, mert az összegyűlt pénzből művészi kivitelű sírkövet készítették az elhunyt emlékére.

A sírkő-alapra befolyó összegek felhasználását és a sírkő felállításának egyéb összes teendőit Földes Soma, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár nyug. vezérigazgatója, valamint Lakatos Aladár, az Aradi Általános Takarékpénztár Rt. ügyvezető-igazgatója vezették.

Somogyi Gyula dr. sírkövének felavatási ünnepsége október 15-én, vasárnap délelőtt történik meg az aradi zsidó temetőben. Az ünnepélyes keretek között lefolyó sírköszentelés vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődik s azon Arad társadalmi életének színe-java jelenik meg, hiszen az elhunyt tanárt mindenki tisztelte és becsülte és temetésén is olyan osztrálan részvét, a gyászoló tömeg olyan hatalmas felvonulása jelezte Aradváros társadalmának őszinte szeretetét, hogy sírköszentési ünnepsége minden bizonnyal hatalmas résztvevő közönség jelenlétében zajlik le vasárnap a zsidó temetőben. Néhai Somogyi Gyula dr. emlékének a város kultúrtársadalmának állít soha el nem múló tisztelet és ragaszkodó szeretete szimbólumaként művészi sírkövet.

Már pár napja, hogy oldahuzás- és szurási fájdalmakat érzek és újból egy kellemetlen

vizeleti inger-fájdalom vált érezhetővé. Napi sétáim kinszenvedéssé váltak. „Holnap már nem méssz ki” gondoltam magamban és tekintetem véletlenül egy gyógyszerháznak a kirakatában akadt meg, ahol a következő reklám vonta rá figyelmemet: „A HELMITOL-tabletták alaposan tisztítják és fertőtlenítik a húgycsőveket és ezáltal gyors gyógyulást eredményeznek” Rögton vásároltam egy csomag HELMITOL-tablettát. Hatása csodás volt. Már pár nap használata után újra megkezdhettem a napi sétáimat.

Száz méter szélességű lávaszerű folyam borzalmas pusztítása Brád mellett

Áttörte a gátat a tóba dobált kőporhulladék — A lávafolyam négy embert elragadott és betonoszlopokat tört össze

Brádról jelenti tudósítónk: Súlyos szerencsétlenség történt a brádi Mica aranybánya-társaság gurabázai aranyzuzda-telepén. Az aranyat tartalmazó ércek összezuzásából származó, lávaszerű anyag, amelyet eddig a Fehér-Körösbe vezettek le s annak vizét ezáltal iszapos színűre festették, valamint a körtörmelék pirit tartalma miatt teljesen inficiáltak, az utóbbi időben a víz megmérgezésének elkerülése végett, az ugynevezett ülepítő tavakba kerül. Az ülepítő tavakból ezt a lágy masszát komprimált levegő nyomása alatt, 40 centiméteres vascsöveken át, körülbelül 60.000 négyzetméter nagyságu területen rakják le, amelyet egy 20 méter vastagságu védőgát övez.

Az utóbbi hónapok intenzív termelési munkálatai folytán, az így felhalmozódott s még kellően ki nem száradt, porrá zuzott kőmassza feszítő erejének a védőgát nem tudott ellenállni s a lágy massa keresztültörte a huszméteres gátat. A lávaszerű anyag olyan hihetetlen erővel zudult keresztül az áttört gáton, hogy a közelben dolgozó munkások közül

négyen nem tudtak menekülni a lávafolyam elől.

Ezeket a kőporhulladékból álló hatalmas folyam elragadta, míg a többiek eszeveszetten menekültek. A szerencsétlen munkások megmentésére valóságos expedíció alakult és hosszas küzdelem után sikerült megmenteni a lávafolyam által elragadott négy munkást is, azonban ezek olyan súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy életveszélyes állapotban szállították be őket a brádi kórházba.

A hatalmas erővel alázuhanó iszapfolyam keresztültörte az iparvasut erős töltését és feltartóztatlanul rohant tovább.

Száz méter szélességben és másfél méter magasságban hömpölygött végig a hatalmas kőmassza-folyam,

amely utjában mindent elpusztított, magával sodort. A szerencsétlenségben szerencse volt az, hogy a lávaszerű anyag a Körös medre felé törte át a gátat s így természetes levezető utat talált magának a Fehér-Körösig, amelybe a hatalmas sártömeg belezudult.

A telep mellett elterülő kis község lakói is nagy veszélyben forogtak. Abban az esetben, ha a lávafolyam az ellenkező oldalon törte volna át a gátat, a bányatársaság nagy gépműhelyével együtt,

a telep mellett lévő kis falut is elsodorta volna a feltartóztatlanul ár, amelynek olyan hatalmas ereje volt, hogy derékba törte a villanyvezetékek beton-oszlopait.

A falu kis házait, mint könnyű játékházakat zúzta volna darabokra a sárfolyam és a falu lakói nem menekülhettek volna a hirtelen jött áradat elől. A különös szerencsétlenség híre a faluban valóságos pánikot keltett és a község lakossága még a késő éjszakai órákban is menekülésre állott, mindaddig, amíg el nem terjedt az a megnyugtató hír, hogy a lávaszerű hatalmas áradat elérte a Fehér-Körös medrét s így levezető utat talált.

CENTRAL-MOZGO: Premier, DSINGISZKÁN KARDJA, Főszerepekben: Boris Karloff, Lewis Stone, Karen Morley, Myrna Loy és Jean Hersholt. Ez a misztikus film hosszú ideje van külföldön műsoron.

SELECT-MOZGO: Ma utoljára, AZ ASSZONYOK KEDVENCE, Főszereplők: José Moyca, a csodáshangu tenorista és Mona Maris.

HIREK

Hittérítők a banditák között

A szentbernáthgyi barátok szegényes csuhája bátor, nemes egyéniséget takar... Egész legendakör szövődött már a fehér csucson, Isten szikrázóan kék egéhez közel lakó, végtelenül szerény keretek között, csak embertársaik gyámolításának élő bernáthgyi barátokról, akik a legnagyobb hőviharban, istenitéleti időben, elérhetetlen magasságokban harcolnak az eltévedt vándorok életéért, lelki üdvéért. Mezitlábosan, szandálban, hátukra eresztett csuklyával járják a barátok a csucskokat és boldogok, ha egy-egy lelket megmenthetnek a hó és jég sziporkázó, ragyogó világában...

Az életmentő barátok missziója a közelmultban tuñott a fehér hegyek csucsain... Négy fiatal barát, négy bátor uttóró, szeptember elején nekivágott a Kelet felé vezető vég nélküli utaknak, hogy a távol kódébe vesző Orient misztikus hegycsucsain új rendházat alapítsanak és felvegyék a küzdelmet, mint hittérítők, sárgabőrű embertársaik lelkiüdvéért... Amióta nekivágtak a messzi-messzi utaknak, nem érkezett róluk semmi hír. Most aztán római jelentések szerint, a négy bátor barát megtalálta új hazáját a Jangcse és Mikow folyók között húzódó négyezer méteres hegylánc egyik csucsán. A derék szentbernáthgyi barátok letelepedtek az Istenhez közel, 4000 méter magasságban és azt a hírt küldték Rómába, hogy nagyon jól érzik magukat a napkeleti országban...

A négy bátor szerzetes a távolkeleten is megtalálta misszióját... Az elérhetetlen magasságokban eddig csak a kínai rablók egy portyázó csoportja tanyázott, akik eleinte nem jó szemmel nézték az új jövevényeket. Később azonban meleg barátság fejlődött ki a bernáthgyi barátok és a Jangcse folyó mellett húzódó hegyes vakmerő banditái között. Az Isten és a Sátán katonái egyezsége léptek. A kínai hegyek vakmerő rablói belátták, hogy a mezitlábos barátoknak nincs semmiük s nem háborgatják őket kis fakunyhóikban. A bernáthgyi barátok pedig sielni, hegyet mászni tanítják a rablókat és házi gyógyszer-táruk igénybevételével bekötözik sebeiket s ha betegek, ápolják őket. Valószínűnek látszik, hogy szisztematikus munkával sikerül beszervezniük a kínai haramiákat a hittérítők hadseregébe... Ez lesz a távolkeleti hadszíntér legnagyobb diadala...

— **IDÓPROGNÓZIS:** Nyugati légáramlással enyhe idő és az esőzés szűnése.

— **Véget ért a királymanőver.** Bucurestiből jelentik: A királymanőver ma véget ért. A hadgyakorlatok befejezése alkalmával, ma Craiovában diszszemle volt és a csapatok elvonultak a király előtt. Károly király teljes ismerését fejezte ki Samsonovicu hadügyminiszternek és Paul Anghelescu hadseregfelügyelőnek a csapatok kitűnő teljesítményeiért és szelleméért.

BÁRSONY

— **November 15-ikén nyílik meg a parlament.** Bucurestiből jelentik: Csütörtökön jelenik meg a hivatalos lapban, a Monitorul Oficialban az a királyi dekrétum, amely a parlament megnyitását október 15-től november 15-re halasztja el.

— **Vezérfelügyelő érkezett Aradra a sikkasztó megyei tisztviselő ügyében.** Az aradmegyei prefekturán történt sikkasztás ügyében kedden reggel megérkezett Bucurestiből Vasiliu földművelésügyi minisztériumi vezérfelügyelő, aki az országos vadászati főfelügyelőség részéről jött Aradra, hogy levezesse a vizsgálatot Valeanu Aurél ellen. Dr. Lázár Agoston megyei prefektus a minisztériumi vezérfelügyelő mellé a hivatalos vizsgálat lebonyolítására dr. Nichin János vármegyei főügyőt delegálta.

— **Tüntetés írásban.** Bucurestiből jelentik: Írásban az elmúlt éjszaka fiatal emberek tüntető menetben sorakoztak fel, majd kövekkel több ház ablakát bevették. Az elősiető rendőrök több tüntetőt őrizetbe vettek.

— **Madgearu újabb memoranduma a külföldi adósságokról.** Bucurestiből jelentik: Madgearu pénzügyminiszter újabb memorandumot készített a külföldi adósságokról, amelyben rekapitulálta a kérdés eddigi problémáit, ismertette az eddigi intézkedéseket és a fizetések folytatására megfelelő javaslatot tett a hitelezőknek. A memorandumot már el is küldték az összes hitelező konzorciumoknak.

Üzleti könyvek, számla-rendezők a CULTURA könyvkereskedésben.

— **Újabb rendelet készül az egyenruha-viselésről.** Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium, arra való tekintettel, hogy a legtöbb bíróság felmentette azokat a vasgárdistákat, akiket tiltott egyenruha viselése miatt állítottak bíróság elé, ma az igazságügyminiszter utján magához kérte az összes erre vonatkozó ítéleteket és azok indoklását, hogy megfelelő új rendeletet készítsenek, amely irányadó lehessen a bíróságoknak hasonló deliktumok megítélésénél.

Bécsi orvosprofesszor Lóránt Emánuel betegágyánál

Ma éjszaka a budapesti gyorsal megérkezett Aradra dr. Jagic Miklós bécsi orvosprofesszor, a bécsi H. számú egyetemi klinika igazgatója, akit Lóránt Emánuel, az aradi textilgyár súlyosbeteg vezérigazgatójának betegágyához hívott meg az aggodó család. A bécsi orvosprofesszort az állomáson dr. Wiener Imre ismert aradi belgyógyász várta, akivel együtt nyomban Lóránt lakására hajtottak. Jagic dr. tüzetesen megvizsgálta a vezérigazgatót, majd rövid megbeszélést folytatott dr. Róth Marcell, dr. Lukács Jenő és dr. Wiener Imre kezelőorvosokkal. A késő éjszakai órákban sikerült a bécsi orvosprofesszonnal beszélgetést folytatni a Fehér Kereszt szállójában lévő lakásán. Jagic dr. — alacsony, őszhajú, szimpatikus, megjelenésű férfi, — optimisztikusan nyilatkozott Lóránt Emánuel állapotáról.

— Lóránt Emánuel tüdőgyulladást kapott — mondotta — és állapota súlyos ugyan, de korántsem életveszélyes. Biztos remény van arra, hogy erős szervezete legyőzi a bajt. Holnap különben egész nap a beteg mellett maradok és, csak csütörtökön reggel utazom vissza Bécsbe.

Arad előkelő társasága körében aggodalommal vették hírül Lóránt Emánuel súlyos megbetegedését és széles körben várják mielőbbi felgyógyulását.

— **Súlyos vádak egy aradi ügyvéd ellen.** Diaconescu Athanasie corbesti-i tanító ügyét tüzte ki ma tárgyalásra az aradi törvényszék. A tanítót azzal vádolják, hogy 1929-ben az iskola egyik tíz éves kisleány-növendéke ellen erőszakot követett el. A leányka — a feljelentés szerint — az eset következtében súlyosan megbetegedett. Az ügy másodrendű vádlottja egy aradi ügyvéd, aki ellen az ügyészség azt a vádat emelte, hogy a kisleányt és annak szüleit hamis vallomásra akarta rábírní védenre, Diaconescu érdekében. Pénzt kínált nekik, azért, hogy a tanító javára valljanak és azt állítsák, hogy a leánykát egy falubeli legény rontotta meg. A mai tárgyaláson az ügyvéd nem jelent meg és a törvényszék november 21-ikére halasztotta a kétségtelenül érdekes bűnügy főtárgyalását.

SZVETTEREK

— **Érdekes családi harc ügye került ma az aradi büntető járásbírószék elé.** Az eset vádlottja Morariu Péter aradi lelkész, akit tetteges inzultusért jelentett fel volt felesége, — a székudvari tanítónő, — valamint az ottani tanító. A feljelentés szerint Morariu, aki két éve különváltan él feleségétől, ez év nyarán az aradi főtéren találkozott a tanítónővel, aki a tanító társaságában volt. A lelkész rátámadt a tanítóra, akit tettegesen inzultált, majd megtámadta volt feleségét is. Az asszony dr. Gherman Dante ügyvéd utján feljelentést adott be volt férje ellen, akit az aradi büntető járásbírószék az ügy mai tárgyalásán ezer lej pénzbüntetésre ítél.

— **Letiltható-e a feleség jövedelme elvált férje adótartozásáért?** Doctor Vazul pénzügyigazgatósági szolgálati főnök tegnap szokatlan ügyben vett fel hivatalos jegyzőkönyvet. Megjelent nála egy háztulajdonosnő, aki elvált az urától, de a válóperi ítéletet még nem kapta meg és eladta, hogy az ura már elköltözött Aradról, de az a ház, amelyben a háztulajdonosnő lakik, az ura és az ő nevében áll a telekkönyvben. A férje iparos volt, az utóbbi három év alatt nem rendezte adóját és emiatt a pénzügyigazgatóság letiltotta a házbérekét, amelyek pedig kizárólag a háztulajdonosnő illetik meg, amit a telekkönyvi bekebelezés is igazol. Habár az adóhivatal előtt igazolta ezt, a számottevő házbérfelvétele miatt mégis letiltották. Arra kérte a szolgálati főnököt, intézkedjék a letiltás megszüntetése végett. Doctor Vazul jegyzőkönyvet vett fel, amelyet elvi jelentőségű döntés céljából a pénzügyminisztériumhoz terjeszt fel és az fog dönteni a fölött, hogy az elvált házastárs adótartozásáért a feleség jövedelme letiltható-e?

— **Az aradi Cukorgyár szabálytalan építkezései.** Aradváros vezetőségéhez átiratot intézett az aradi folyammérnökség, amelyben energikusan felhívja figyelmét a Cukorgyár szabálytalanságaira, melyeket a cukorgyári front Maros-szakaszán megállapított. A folyammérnökség jelentése szerint a Cukorgyár az árvízvédelmi gáton különböző építkezéseket eszközöltetett az árterületen pedig gazdasági épületeket és különféle kórákosokat állított fel szabálytalanul. A városvezetés a folyammérnökség intervenciójára kedd délutáni ülésén elhatározta, hogy újabb energikus átiratban hívja fel a Cukorgyár igazgatóságát a szabálytalanságok megszüntetésére.

— **Felmentett aradi háztulajdonosnő.** Egartner Viktória aradi háztulajdonosnő sikkasztás vádjával került ma a bíróság elé egy kilakoltatási ügy kapcsán. A háztulajdonosnőt Brandesz Dávid volt aradi ékszergyáros jelentette fel. Brandesz házbérfelvétele fejében Egartnerné lefoglalhatta berendezését és az árverés alkalmával egyes tárgyak hiányoztak. A volt ékszergyáros százezer lejes kártérítést kért az eltűnt dolgokért. A bíróság ma tárgyalta az ügyet és bizonyítékok hiányában felmentette a háztulajdonosnőt.

— **Borzalmas téli nyomor felé közeledik Amerika.** New-Yorkból jelentik: R. W. Kelso, az amerikai vöröskereszt segélybizottságának egyik vezetője, kijelentette, hogy Amerika feltartóztatathatatlannul közeledik történetének legborzalmasabb téli nyomora felé. Az Új-jépipítési Tanács erélyessége ellenére, a lakosság átlagos keresete alacsonyabb, mint a nyár közepén volt. Hozzátette Kelso, hogy az északkeleti államok 36 millió fönyi összlakossága közül több, mint nyolc millió kizárólag szegénységélyezésből él és számuk a télen tízmillióra emelkedik.

A kisszakasz humora

A budapesti kisszakasz-utasok sturmja folytán többet álló mint robogó villamos vezetőjéhez így szól egy türelmetlen utas:

- Ei, de lassan mászik ez a kocsi!
- Ha uraságodnak nem tetszik, szálljon le és menjen gyalog — feleli a vezető.
- Na, annyira nem sietős az utam — legyint az utas.

— **Bocu Sever vámgüve az aradi törvényszék előtt.** Az aradi törvényszék mára tüzte ki Bocu Sever volt bánági kormányzó, lippai polgármester ismeretes vámgüvének tárgyalását. A tárgyaláson a volt kormányzó megjelent, de nem jelentkezett a kincstár képviselője és ezért a főtárgyalás ismét nem volt megtartható. Az ügyben novemberre tüzték ki a tárgyalást.

PIATA AVRAM IANCU NO. 18. LEG JOBB — LEGOLCSÓBB.

— **Fölakasztotta magát egy lippai gazdálkodó fia.** Ma reggel fölakasztotta magát Bée József 24 éves fiatal gazdálkodó és mire észrevették, már halott volt. A fiatalember tavaly vonult be a katonasághoz és egy szerencsétlen ugratás alkalmával olyan szerencsétlenül esett le a lóról, hogy nyomorék lett. Tettét emiatti elkeseredésében követte el.

— A görög keleti lelkészegyesület évi közgyűlése Aradon. Ma délelőtt tartotta a szeminárium épületében az Andrei Saguna lelkészegyesület évi közgyűlését, amelyen dr. Cioroianu István nagykomlói főesperes elnökölt. A közgyűlésen részt vett dr. Comsa Gergely aradi püspök, valamint az egyesületnek körülbelül száz tagja. Az elnöki megnyitásban dr. Cioroianu főesperes megemlékezett arról, hogy ebben az évben ünnepli meg az egyház Andrei Saguna metropolita halálának hatvan éves fordulóját, majd felhívta a papságot arra, hogy a híres egyházi életéből merítsenek kitartást a nehéz napokra. dr. Comsa Gergely püspök üdvözölte a jelenlévőket és kijelentette, hogy szívén viseli a papság érdekeit, majd Moldovan József volt tanfelügyelő, Popa Constantin kultúr tanácsos, dr. Ciuhandu György szentszéki tanácsos mondottak beszédet. Végül tudomásul vették az évi jelentést és megszavazták a megalakítandó lelkész-segélyegyesület alapszabályait és ezzel a közgyűlés véget ért.

— Meghalt Biró Zsigmond, a Pesti Hazai Takarékpénztár elnöke. Budapestről jelentik: Biró Zsigmond, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár elnöke 84 éves korában elhunyt. Biró Zsigmond 64 éven át működött a Pesti Hazai Takaréknál, ahol mint egyszerű tisztviselő kezdte pályafutását. Szorgalmával és tudásával terelte magára Haliós József, majd Steiger Gyula vezérigazgató figyelmét. Hivataloskodása alatt fejezte be tanulmányait s hamarosan titkár, majd főtitkár, jogi igazgató lett. Nyugalombavonulása után bevásárolták az igazgatóságba. Walder Gyula halála után őt illette az igazgatóság az elnöki székbe. Biró Zsigmond a Pesti Hazai elnöksége mellett igazgatósági tag volt a Hazai Banknál és az OKH-nál is. Számos körzeti pozíciót töltött be közgazdasági tevékenysége mellett.

— A kerületi pénzügyigazgató konferenciára hívta az aradi és aradmegyei adóbehajtó tisztviselőket. Taranu Victor kerületi pénzügyigazgató szerdán reggel 8 órára értekezletre hívta az aradi és aradmegyei állami adóbehajtó tisztviselői kart. A tanácskozáson közölni fogja, hogy Madgearu pénzügyminiszter elégedetlen az adóbehajtás eredményével és ha az inkasszó nem javul, úgy fegyelmi büntetéseket szab ki. A minisztérium jogosult pénzbírságokat kiróni, vagy egyéb intézkedéseket fogantatni a behajtási személyzettel és az ellenőrökkel, sőt még a magasabb rangú hivatalnokokkal szemben is, ha az inkasszó nem kielégítő.

— Elengedik a kisebb pékmesterek forgalmiadó-bírságait, ha november tizedikéig befizetik a hátralékokat. A pénzügyminisztériumban ma tartott konferencia tisztázta a kisebb sütőmesterek forgalmiadó-fizetési kötelezettségét is, amely mostanig bizonytalan volt. A szaktanács kimondta, hogy azok a kispékek, akik eddig nem vezettek regisztrert és nem fizettek forgalmi adót, visszamenőleg kötelesek azt megfizetni. A befizetési határidő november 10-én jár le. Aki addig eleget tesz fenti kötelezettségének, azt nem bírságolják meg, illetve elengedik a már kirótt büntetési összeget.

— A Munkakamaráról szóló törvény értelmében az aradi Munkakamara is megkezdte a kamara választói névjegyzékének összeállítását. Az összeírást október 15. és 31. között bonyolítják le. Az alább felsorolt intézmények az említett határidőn belül táblázatot kötelesek eljuttatni a Munkakamarához, amelyben azokat tüntetik fel, akik a törvény értelmében jogszerint a választói névjegyzékbe kerülnek. A szóban lévő intézmények a következők: a társadalombiztosító pénztárak (a biztosítottakról), az ipari és kereskedelmi vállalatok (alkalmazottairól), az ipartestületek (a tagjaik sorába tartozó iparosokról), az alkalmazottak és iparosok érdekképviseletai (tisztviselőikről), a kereskedelmi és ipari vállalatok (azon alkalmazottairól, akik nem szerepelnek a betegsegélyező pénztárnál biztosítottak között). A fent említett intézmények vezetői személy szerint felelősek a táblázatok pontosságáért, valamint azért, hogy a táblázatokat idejében eljuttassák a Munkakamarához. Azok, akik egyénileg kérik a választói névjegyzékbe való felvételüket, kérvényüket a Munkakamarához, vagy a Munkafelügyelőséghez nyújthatják be. A választói névjegyzék ellen október 25-ig lehet fellebbezéssel élni.

Dolluss négy tárcája

Dolluss a rekonstruált kabinetben a kancellári álláson kívül négy miniszteri tárcát fogadott el magának. Másnap a Heimwehr két parancsnoka besietett a miniszterelnöki palotába és egyenesen Dolluss szobájá felé tartottak. Az egyik bekopogtatott az ajtón, majd amikor nem jött válasz, óvatosan benyitott. Dolluss egyedül volt szobájában és az asztala mellett meglehetősen gondterhes arccal ült. A Heimwehr-parancsnok visszahúzódott a folyosóra és halkán mondotta társának:

- Most nem lehet zavarni...
- Miért?
- Minisztertanácsot tart.

— Magyar győzelem a holland-magyar bridzs-verseny első napján. Budapestről jelentik: Hétfőn délután kezdődött meg a Nemzeti Szalonban a holland-magyar bridzsmérkőzés, amelyen mindkét ország versenyzőinek legjobbjai vesznek részt. A verseny első napja hatalmas magyar fölényvel végződött, amennyiben 1290 pont előnyt szerzett a magyar csapat. A mérkőzés öt napig tart.

— Brunó Kretschmayer, a tavalyi önálló hangversenyéről előnyösen ismert zongoraművész látja el a kíséretet Pataky Veronika szombati táncestélyén, a színházban.

Meghalt a vazelin feltalálója

Spring Lakeban (New Jersey), 96 éves korában meghalt Robert Augustus Chesebrough, a vazelin feltalálója és gyártója. Szülei new-yorki kiskereskedők voltak. Londonban született, Amerikában, majd Európában folytatta tanulmányait és 1858-ban a petróleum melléktermékeinek értékesítését kezdte vizsgálni. Tizenkét évi kísérletezés után sikerült olyan kocsnyaszerű anyagot előállítania, amelyről tudta, hogy a jövő egyik legértékesebb sebészeti és gyógyeszköze lesz. Keserves küzdelmek után, 1876-ban sikerült vállalatot alapítania kenőolajok gyártására, de 1881. óta kizárólag vazelin gyártott, amelynek nevét a német "Wasser" (víz) és a görög "oleum" (olaj) szóból állította össze. Sokszoros milliomos, New-York egyik legnagyobb telektulajdonosa és kiváló sportember volt.

— Borzalmas robbanás történt Osnetbrückben. Tulling Reinhold Max, az ismert német rakétarepülő hangárjában történt a robbanás. Egy új rakétát töltöttek, amikor az egy eddig még ki nem derített okból kifolyólag felrobbant. Tulling Reinhold asszisztensnője és egy szerelő súlyos sebekkel kórházba került. Az asszisztensnő haldoklik és a szerelő állapota változatlanul súlyos.

— Jóváhagyott aradi kényszeregyezségek. A hivatalos lap közli: Hoffmann Ottó aradi kereskedő kényszeregyezségét a törvényszék omologálta. Fizet 100 százalékot három év alatt 24 havi részletben. Passzíva 1512.553 lej. Az első részlet 1934. augusztus 1-én esedékes. — M. Klein aradi cég kényszeregyezségét a törvényszék omologálta. Fizet 40 százalékot öt év alatt 36 havi részletben. Passzíva 427.942 lej. Az első részlet 1935. augusztus 18-án esedékes.

Miszlikum!

Szereltem!

Kegyellenség!

DSINGISZKAN KARDJA mától a CENTRAL-ban.

Bámulatos kiállítás!

Elsőrangú szereposztás!

— Ünneplés keretek között avatták fel a vadász-i református templom orgonáját. A felavatási szertartáson hat lelkész vett részt. Az orgona beszerzési árát a lelkes egyháztagek önkéntes adományokból gyűjtötték össze. Az önkéntes adományok összege 80.000 lejt tett ki, ami a mai viszonyok között valóban élenként dokumentálja a vadász-i református egyház tagjainak lelkes áldozatkészségét. Délelőtt 10 órakor kezdődött az ünnepség a református templomban. Fogarasy Bálint ágyai lelkész mondta a felavató imádságot, majd Nagy Zoltán erdőhegyi lelkész az ünnepi ige kihirdetését végezte el. Bokor Sándor feketegyarmati lelkész határozott beszédet mondott, míg Vass Jenő vadász-i lelkész saját szerzeményű költeményében az orgona történetét adta elő, mély hatást keltve. Végül Igyártó Sándor béizerindi lelkész záróimája fejezte be az ünnepséget. Az istentisztelet után nagyszámú résztvevő jelenlétében pohárköszöntőkben gazdag társasbéd volt a református iskolában. Délután hiterősítő istentisztelet volt, amelyen dr. Gyenge János szalárdi lelkész hirdette az ígét. Az új orgona, amely most már ékesen hirdeti a vadász-i templomban Isten dicsőségét, Kiss Ferenc kántortanító keze alatt szólalt meg először az ünnepség keretében. Az ünnepség előkészítésében és megrendezésében a helybeli lelkész és felesége, valamint a presbitérium minden egyes tagja s a szorgalmas és mindig áldozatkész Ref. Nőszövetség szerzett érdemeket.

— A Kölcsey-Egyesület havonta egyszer díjtalanul kapja a Kulturpalota előadótermét. Arad város vezetősége kedd-délutáni ülésén elhatározta, hogy — amint az elmúlt évben is történt — minden hónapban egyszer, egy vasárnap, díjtalanul bocsátja a kulturpalotai előadó-termet a Kölcsey-Egyesület rendelkezésére.

— Rohanó autóból kidobtak egy szép asszonyt. Párisból jelentik: Titokzatos eset történt tegnap éjszaka Páris környékén, Neuillyben. Egy rohanó autóból a kocsitra zuhan egy elegánsan öltözött fiatal nő és eszméletlenül terült el a földön. A vizsgálat megállapította, hogy koponyatorést szenvedett. Az autó száguldvá vágatott tovább, de egy másik kocsit üldözőbe vette és nem érte ugyan utól, de rendszámát sikerült leolvasnia. A szám alapján kinyomozta a rendőrség, hogy a kocsit, amelyből a szerencsétlen nő kiugrott, vagy kiesett, esetleg kidobták, Prouvay párisi gazdag gyáros autója. Még éjszaka bevittek a rendőrségre Prouvayt, aki kerekén tagadja, hogy bármiféle összefüggése volna az esettel. Egyelőre a rendőrség őrizetben tartja. A szerencsétlen nő, aki halálán van, egy Glordano nevű igen szép olasz asszony.

Megoldás

— Meg kellene nősiülnie, már a hitelezői kedvéért is.

— Ha a hitelezőimnek pénz kell, nősiüljenek meg ők...

— Az „Uj Idők” elbeszéléspályázata. Herczeg Ferenc szépirodalmi hetilapja ez év nyarán elbeszéléspályázatot hirdetett. Most kezdte meg az elbeszélések közlését. Színházi kritikák, időszerű képek egész sora, a szerkesztő üzenetei, s a népszerű rovatok: Kézimunka, Szépségápolás, Kertészet, Gasztronómia meszik változatossá az „Uj Idők”-et, amelynek kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrásy-ut 16., bárkinnek díjtalan mutatóvényszámot küld. Az „Uj Idők” előzetes díja negyedévre 260 lej.

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonos Segélyző Egyesületének hivatalos közleménye. Közöljük, hogy a CFR központi pénztáránál az október havi nyugdíjak a következők sorrendben lesznek kifizetve: Folyó hó október tizenegyedikén, szerdán a CFR- és volt MÁV-nyugdíjasok, 12-én, csütörtökön a volt ACSEV-nyugdíjasok, 13-án, pénteken a bármily okból elmaradt hátralékos nyugdíjasok. A kifizetés kedden és csütörtökön reggel 8-1-ig, délután 2-fél-7-ig, szerdán 8-1-ig, d. u. 2-fél-4-ig, pénteken reggel 8-1-ig fog eszközöltetni. — Kérjük tagjainkat, hogy a hátralékos tagdíjakat a fizetésnél jelen levő pénztárnoknál, vagy hivatalos helyiségünkben: Piata Avram Iancu No. 18., lefizetni sziveskedjenek. Az elnökség.

— A legizgalmasabb bűnügy. London legizgalmasabb bűnügyéről szól a „Délbáb” új regénye. Szép variété-táncosnők, kínaiak és szenális detektívek szerepelnek a „Bolondos Geo” című bűnügyi regényben, amelynek közlését ezen a héten kezdi meg a „Délbáb”. Ezenkívül közel száz kép, budapesti és külföldi rádióműsorok, színházi beszámolók, filmriportok, egyfelvonásos színdarab, slágerszövegek, stb.

— 500 pengő kaptak egy szerencsétlenül járt főmohár hátramaradtjai. Bösze Pál hahóti (zalamegyei) főmohár munkában halálos baleset érte. Az elhunyt — életbiztosítással kapcsolatosan — előfizetője volt a „Tolna Világlapja”-nak és ezért az özvegy, aki három árvaival támasz nélkül maradt, 500 pengő készpénzt kapott a lap kiadóhivatalától. Mindenki, aki 3 pengő 84 fillérral negyedévre előfizet a „Tolnai Világlapja”-ra, egy életbiztosítási kötvényt kap.

Pilisiné kozmetika

Verbos-ház (Minorita-templommal szemben.) — Szeplők és mindentéle szépséghibák szaksterü eltüntetése

SPORT KÖZLÖNY

Október 14-én és 15-én Arad és Bucuresti legjobb tennisezői mérik össze erejüket

Már Dzitso Golescu kisasszony, Pouleff és Botez vendégjátéka. — Sor kerül a Somogyi—Zizovits-revánssra is

Az Aradi Közlöny megírta, hogy Arad pompás fedett tennispályájának ünnepélyes premierje alkalmával rendkívül nivós sportmüsor lesz. Beszámoltunk arról, hogy tervbe vették az ország legjobb tennisezőinek vendégjátékát és ez az elgondolás most már tettebe valósult, mert véglegesen lekötötték a román fehérsport listavezetőinek aradi vendégjátékát.

Ez a nagyszabású és nagyszerű sportot ígérő tenniszverseny október 14-én, szombaton és 15-én, vasárnap kerül lebonyolításra.

A verseny hivatalosan Arad és Bucuresti válogatottjainak küzdelmeiként folyik le. A főváros tenniszsportját Golescu Mimi, a női erőlis-

ta harmadik helyezetteje, Pouleff, az erőlista harmadik helyezetteje és Botez, az országos bajnok fogják képviselni. A nagynevű ellenfelekkel szemben természetesen Arad legjobbjai fogják felvenni a küzdelmet. A verseny 15. pontra megy.

A felszentelő érdekessége a P. Zizovits Lenke és Somogyi Klári közötti erőpróba lesz, amely revansjelleggel bír. Ugyanis az aradi bajnok két ízben is verte Zizovitsot, de nagy meglepetésre a váradi bajnok mögött a második helyre szorult.

A verseny iránt máris osztatlan az érdeklődés és biztosra vehető, hogy Arad sport-szerető közönsége a legtéljesebb módon fogja támogatni ezt az attrakciószámba menő versenyt.

Románia harmadik helyen végzett a Balkán-Olimpiász pontversenyén

Gál nyerte a marathoni futást, Nemes győzött a 400 m-es siktutásban — Három új balkán-rekord az utolsó versenynapon

Athénből jelentik: A balkáni olimpiai játékok október 10-iki, vasárnapi utolsó napján 100.000 néző gyönyörködött a kemény, férfias küzdelmekben, amelyek három új balkán-rekordot is eredményeztek. Románia szempontjából különösen azért marad emlékezetes az idei Balkán-olimpia, mert a legklasszikusabb számot, a marathoni-futást elkeseredett küzdelem után ezidén is a romániai Gál nyerte meg szívós görög ellenfelével szemben. Az utolsó nap részletes eredményei a következők:

200 m. siktutás: 1. Frangudis görög 21.6 mp. Görög rekord. 2. Sakellarin görög 23 mp. 3. Mehmed Ali török 23.1 mp. 4. Koyacs román 23.2 mp.

400 m. gátfutás: 1. Mantikas görög 56.8 mp.

5000 m. siktutás: 1. Tsukalas görög 15 p. 49.6 mep.

Távolugrás: 1. Buratovic jugoszláv 685 cm.

Görög stílusú diszkoszvetés: 1. Gantseff bolgár 37.67 m.

Olimpiai staféta: 1. Görögország 3 p. 28.9 mp.

1500 m. siktutás: 1. Tsulakalos görög 4 p. 12 mp. Új balkánrekord. 2. Georgopulos görög 4 p. 12.8 mp. Harmadiknak egy jugoszláv futó érkezett a célhoz.

Gerelyvetés: 1. Mihalopoulos görög 57 m. 28 cm. Második egy görög, harmadik egy jugoszláv versenyző lett.

4x100 m-es staféta: 1. Görögország 43.3 mp. 2. Törökország. 3. Jugoszlávia.

400 m. siktutás: 1. Nemes Románia 51.4 mp. 2. Passi Görögország 51.6 mp.

Hármasugrás: 1. Paterachi görög 13 m. 89 cm.

110 m. gát: 1. Mantikas 14.9 mp. Balkánrekord. 2. Ivancic jugoszláv 16 mp.

Rudugrás: 1. Doiceff bolgár 390 cm. Új balkánrekord.

Marathoni-futás: 1. Gál (Románia) 3 óra 02 p. 41 mp. Második Tiriakos görög versenyző lett, aki 3 óra és 5 perc alatt futotta meg a távot. A harmadik egy jugoszláv versenyző. A verseny utolsó szakaszát az Averoff-stadionban futották le. A hatalmas közönség extázisban tört ki, amikor megpillantotta, hogy a Stadion kapuján görög versenyző fordul be először a cél felé. Nyomában futott a Romániát képviselő brassói Gál, aki a cél előtt 50 méterrel hihetetlen küzdőképességgel finiselt és 3 méterrel utasította maga mögé a második helyre az addig vezető görög futót, aki a célban eszméletlenül rogyott össze.

Az V. athéni Balkán olimpiai játékok

pontversenyének eredménye: 1. Görögország 169 pont. 2. Jugoszlávia 110 pont. 3. Románia 67 pont. 4. Törökország 59 pont. 5. Bulgária 53 pont. 6. Az athéni Balkán olimpiai játékokon ezuttal először szereplő Albánia 7 ponttal.

A Gloria-CFR megalakította a súlyemelő szakosztályát

Pécsi Zoltán dr. lett a szakosztály vezetője

Kétségtelenül egyike a legszebb és a legerősebb edző sportoknak a súlyemelés, amelyet, sajnos, Romániában még nem karoltak fel abban a mértékben, mint ahogy azt külföldön megtették. Romániában ezidőszent csak Aradon kultiválják ezt a nemes sportágat, ennek apostola Pécsi Zoltán dr., a kiváló súlyemelő és birkozó, aki Románia súlyemelő bajnoka. A „Toldi” sportklubban az utóbbi időkben stagnált ez a nagyszerű sportág és most Arad egyik legelőkelőbb sportegyesülete, a Gloria-CFR alakította meg a súlyemelő-szakosztályát és ennek vezetésére sikerült megnyerni dr. Pécsi Zoltánt, aki Románia legelismertebb szaktekintélye és akinek keze alatt bizonyosan sok tehetség fog nevelődni. A Gloria-CFR súlyemelő-szakosztálya részére jelentkezéseket a szakosztályvezető, dr. Pécsi fogad el.

O Németh megsérült. Az AMTE tehetséges halfjátékosa, az AMTE—Gloria-meccsen kezére esett és a keze erősen megdagadt. Már töréstől tartottak, de a dr. Steiner Jenő kluborvos által megéjtett röntgenvizsgálat azt mutatta, hogy Németh csuklóján repedés van, ami mintegy két héten belül gyógyul.

NEMZETI
SPORT

Kelteleurópa vezető sportlapja
megjelenik hetenkint ötször.

Ara Romániában: hétfőn 8 lej,
más napokon 5. — lej.

Halálos szerencsétlenség a Brassó-bucuresti-i motorkerékpárversenyen

Brassóból jelentik: Tegnap délelőtt mértek össze erejüket Brassóban Bucuresti és Brassó motorkerékpár-versenyzői. Ez az első városközi verseny drámai eseményekkel végződött, amennyiben egy halott, egy könnyebb és egy súlyosan sérült áldozatot követelt magának.

Az első szerencsétlenség a 2-ik kategóriában történt. A bucarestiek egyik legjobb embere, Popescu, kiszökött a néhány méterrel előtte szaladó Tanase előtt. Hetvenes sebességgel ért a fordulóhoz, ahol hirtelen nagyot farolt a gép és Popescu felborult. Közvetlenül mögötte rohogott irtózatos sebességgel Tanase, aki, ha tovább engedte gépét, menthetlenül agyvongázolja Popescut. Tanasenak azonban még volt annyi lélekjelenléte, hogy egyet fordítson a kormányon. A motorkerékpár kiszaladt a nálya töltéséről, a szerencsétlen Tanase pedig hatalmas ivben kirepült egy szeszdombra, ahol eszméletlenül terült el. Ajultan hozták be Tanaset a pálya mögé, aki a mellén és karján könnyebb sérüléseket szenvedett.

Ilyen izgalmas előzmények után került sor a döntő futamra. Ebben a fordulóban a bucarestiek közül Popescu és Rase indultak. Az egyik fordulónál az előbbre járó Rasenak sem sikerült a befordulás. Olyan hatalmas sebességgel száguldott, hogy motorbiciklijé megfarolt és utasával együtt felborult. Rase keresztbe esett a pályán, amelynek másik részét az ugyancsak keresztben fekvő motorkerékpár foglalta el. Közvetlenül mögötte rohogott Popescu. A földön heverő Rase éppen fel akart támaszkodni, amikor Popescu gépe elérte. A következő pillanatban borzalmas szerencsétlenség történt.

Popescu gépe teljes sebességgel átgázolt a feltápáskodni készülő Rase nyakán és hatalmas csattanással valóságos kettétörte a szerencsétlen ember nyakcsigolyáját.

a gép motorháza pedig hatalmas lyukat vágott a szerencsétlen Rase fején, aki nemsokára a kórházba szállítása után meghalt.

Popescu gépe is megfarolt és az elővigyázatlan versenyző hatalmas ivben kirepült a pályáról. A katasztrófa leirhatatlan bánkot idézett elő a közönségben, amely hallotta a hatalmas csattanást, amelyet néma csend követett.

A borzalmasan összeroncsolt Raset, valamint a súlyosan sérült Popescut azonnal elszállították a Marzescu-kórházba. Megállapították, hogy Popescunak a vállperce eltört, azonkívül súlyos külső és belső sérüléseket is szenvedett. Állapota meglehetősen veszélyes.

Megsemmisítették a Nyugati Liga választásait

Bucuresti-i tudósítónk feltétlenül hiteles, de szűkszavú távirati jelentése alapján közöljük azt a szenzációt keltő hírt, hogy a két héttel ezelőtt megtartott Nyugati Liga tisztújító közgyűlésének eredményét a központ megsemmisítette. A határozathoz a központ ma éjjel kibocsájtott nyilatkozata nem fűz kommentárt.

Aradi résztvevők a brailai kerékpáros versenyen

Brailában fog lezajlani az országos kerékpárverseny, amelyre az aradi szövetség megejtette a válogatást. A versenyen három aradi résztvevő indul, akik közül Egressy Károlynak komoly esélyei vannak, ugyanis nagyszerű formában most vasárnap megnyerte a 100 kilométeres versenyt, amely Arad bajnokságáért folyt. Az AMTE-futón kívül a Meteor két jelessége: Rennich Fidél és Maly János is résztvesznek a brailai versenyen és reméljük, hogy Arad feletti kerékpárosportját megfelelő módon fogják reprezentálni.

FORUM

Sulyos panaszok az új autobusz-menetrend miatt

Kaptuk az alábbi panaszos levelet:

Az Aradi Közlöny Tekintetes Szerkesztőségének.
Arad.

Tisztelettel felkérjük a Tekintetes Szerkesztőséget, hogy alábbi panaszainknak b. lapjukban helyet adni sziveskedjenek:

Az összes Neuman-gyári tisztviselők, valamint a pécskai uton lakók, ségai és gáji lakosok nevében kénytelenek vagyunk a legerélyesebben tiltakozni az Autobusz Vállalat azon önkényes eljárása ellen, amit a f. hó 9-ike óta érvénybe léptetett új átszállási rendszerrel bevezettek. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy az érdekeltek beleegyezése nélkül egyik napról a másikra a 7. sz. autobus menetrendjét megváltoztatták és nem veszik tekintetbe azt, hogy egész sereg városba járó és hivatali helyéhez tartozó egyénnek eddigi pontos és bevált közlekedését lehetetlenné tették, talán azért, mert a vállalatnak egyik embere egyáltalában nem győződött meg arról, hogy egy átszállás mit is jelenthet a külső periferiáról begyekve és ugyancsak az otthonukba visszatérő, rendszerint csomagokkal megrakott háziasszonyoknak, iskolásgyermekeknek, tisztviselőknek és az egész vidék lakosságának. A 7. sz. autobus most a vasutól közlekedik, de, hogy milyen menetrend szerint, azt maguk a kalauzok vagy ellenőrök sem tudják, tehát hogyan tudja akkor a közönség? Így tehát a bizonytalanságban kell az utas kiálljon az idő viszontagságának kitett helyre, ahol csak egy tábla jelzi a megállóhelyet, mert természetes fedett helyről nem gondoskodtak. Ezen várakozás minimum 10—15 percet jelent. Itt megtörténik sokszor, hogy csak az utasok felerésze helyezkedhet el a 9. sz. kocsin, a másik része pedig ott marad és ismét várhat legalább 15 percet. Ez a Városi Autobusz Vállalat u. n. kényelmes közlekedése, ma, a repülőgép korszakában, midőn egy cca 5 kilométeres utat ezen körülményes átszállások után végre 45 perc alatt le tud bonyolítani.

Mindezek előrebocsátása után felkérjük a vállalatot a fenti vidék összes lakói és érdekeltjei nevében, hogy azonnal a legerélyesebb kézzel ezen tarthatatlan közlekedési anomáliát szüntesse be és a régi rendszert állítsa vissza és ha már átszállást akar bevezetni és az 5. sz. autobuszt megtakarítani, úgy a vasutól a Textilgyárig bonyolítson le átszállási rendszert, de nem azon a helyen, ahol egy nagy tömeg szokott állandóan utazni.

Ismételten kérjük az Autobusz Vállalat legsürgősebb intézkedését, mert vannak az ezen utvonalon fekvő iparvállalatok között olyanok is, akik 20—25 bérletet váltanak havonta és ezek módját fogják találni annak, hogy ezen bérletet ne vegyék igénybe, mert az Autobusz Vállalat önkényes menetrendje miatt nem fogják tűrni azt, hogy tisztviselők és alkalmazottjaik ezért hivatali helyeikre pontosan ne járassanak be és naponta állandó tortúrán menjenek keresztül.

Midőn a t. Szerkesztőségnek köszönjük ezen soraink szíves közlését, maradunk azon reményben, hogy soraink nem fognak süket fülekre találni és be fogják látni, hogy kereskedelmi vállalatról van szó, mely köteles a feleinek igényeit a legkülönbözőbban teljesíteni, akkor, amikor csupán azt követelik, hogy róluk, mint számottevőkről tudomást szerezzen az Autobusz Vállalat!

Több régi előfizetőjük: a ségai, gáji és Neuman-gyári utvonatról.

NYILTER.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

A Schenker-cég visszakapta vámolási jogát

A Schenker szállítványozási cég közli a következőket:

Két héttel ezelőtt megjelent a lapokban, hogy a pénzügyminisztérium felfüggesztette a nemzetközileg ismert Schenker szállítványozási cég vámolási jogát, mert a cég nem volt hajlandó az országban működő valamennyi fiókja után külön-külön vámóvadékokat letétbe helyezni. Közben — mint az előrelátható is volt — a minisztérium feladta merev álláspontját és megállapodás jött létre. Ennek értelmében a minisztérium leiratban értesített valamennyi vámhivatalt, hogy korábbi felfüggesztő rendelete tárgyaltalan tekintendő és a Schenker-cég korlátlan vámolási jogát továbbra is respektálni kell, mint az a múltban volt.

A magyarságot sértő rendeletet adott ki egy közoktatásügyi vezérfelügyelő

Miért tiltották be a nagyváradi állami elemi iskolák magyar tanítási nyelvét — A közoktatásügyi alminiszter kijelentette, hogy a rendelet törvényellenes

Ismeretes, hogy bizalmas rendelet alapján betiltották az oradea-marei (nagyváradi) állami iskolák magyar tagozataiban a magyar előadási nyelvet és csupán annyit engedtek meg, hogy magát a magyar nyelvet, mint tantárgyat heti két órán át tanítsák. Minthogy ez a rendelkezés világosan beleütközik az állami elemi oktatásról szóló törvénybe. Hegedüs Nándor képviselő részletes interpellációt nyújtott be a képviselőház elnöksége útján a közoktatási miniszterhez és kérte a bizalmas rendelet visszavonását.

Az interpelláció nyomán azonban nem történt semmi, Hegedüs Nándor képviselő csütörtökön Bucurestibe utazott és audiencián jelent meg Andrei közoktatásügyi alminiszternél. A képviselő feltárta a magyar kisebbségi oktatásnak ezt a sérelmét.

A miniszter kategorikusan kijelentette, hogy ő ilyen rendeletet soha nem adott.

arról nem tud, az ellenkezik az ő intencióival, mert törvényellenes.

A miniszter magához kérte Ghitzescu közoktatási vezérigazgatót, aki szintén kijelentette, hogy ilyen rendeletről nem tud. Intézkedni fog, hogy a rendeletet nyomozzák ki és a törvényes állapotot állítsák helyre.

A képviselő felkereste Caliani vezérigazgatót, a kisebbségi oktatás vezetőjét is.

— Nem adtuk ki ilyen rendeletet, de hogy mégis van, az bizonyos, mert a napokban valaki szintén panaszkodott nekem e miatt és én leiratot is küldtem a nagyváradi tanfelügyelőséghez, adjon felvilágosítást a titokzatos rendeletről.

Hegedüs Nándor képviselő azonban tovább kutatott a titokzatos kéz után és megtudta, hogy

a rendelet szerzőjét Tulbure Györgynek hívják és a kisebbségi oktatás vezérfelügyelője a nyugati vármegyékben.

Szerkesztői üzenetek

W. Gy. előfizető. Az aradi pénzügyigazgatóságon úgy informáltak bennünket, hogy a 36.255. számú kinevezési okmányt, valamint a 4 évi vasuti szolgálatot igazoló okiratokat hiteles másolatban küldje fel a pénzügyminisztériumba, ahol az ön szolgálati ivére rávezetik az adatokat és a 4 évet hozzáadják a pénzügyigazgatóságnál eltöltött szolgálati évekhez. A 4 évi szolgálati időt a vasuti vezérigazgatóságtól most beszerzendő okmánnal sziveskedjék igazolni.

Meghosszabbították 2 nappal a jelentkezési határidőt

anélkül, hogy pótdíjat kelljen fizetni. --
Kollektív utlevéllel 17-én estig és egyéni utlevéllel 18-án estig lehet jelentkezni.

SPORT KÜLÖNVONAT BUDAPESTRE OKTÓBER 20—26-ig UTLEVELEL NELKÜL!

Mérfőzések:

Ripensia-Ujpest és
Olaszország-Magyarország

Részvételi díj:

975

lel és 50 lel a számozott hely Ripensia-Ujpest mérfőzésre. Az utasoknak korlátozott számban számozott jegyet biztosítunk az olasz-magyar mérfőzésre is.

Szükséges okmányok:

Allampolgársági másolat, személyazonosság és férfiaknak katonai igazolvány, tartalékos tisztnek a katonakönyv, livrettel rendelkezőknek a Cereul Recrutare engedélye.

Bécsbe utazók összes utiköltsége oda-vissza 2195 lel.

Rendezi a közismerten gondos Központi Bank és Menetjegyiroda. Jelentkezés az Aradi Közlöny- és az Erdélyi Hírlap-nál.

Művészi

gyermekfelvételek

készülnek

STOJKOVITS JOZSEF műtermében
volt Szabadság-tér 16. szám alatt.

3788

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A külföldi hitelezők az Autonóm Pénztárak jövedelmeinek lefoglalását kérik

Távirati válasz jött a CAM ellen. — A kölcsönszerződés legfontosabb pontjai

Beavatott bucaresti-i forrásból jelentik, hogy Románia és a külföldön lévő román államkötvények tulajdonosai között keletkezett ellentét kiélesedett, mert Madgearu pénzügyminiszter az október 1-én esedékessé vált 350 millió lej tőke, valamint kamat és annuitási összeg helyett csak 86 millió lej értékű devizát utaltatott át a „Banque de Paris et des Pays Bas” Párisban működő hollandiai pénzügyintézetnek, amely a romániai államkötvények franciaországi plasszirozását hosszú idő óta végzi. A francia és hollandiai pénzcsoport által alapított pénzügyintézet tudvalevően tiltakozott az ellen, hogy Madgearu nem az egész esedékes törlesztési összeget, hanem annak csak husz százalékát fizette ki s az átutalt 86 millió lejt a külföldi hitelezőknek nem fizette ki és most erőlyesen követeli a hátralékos nyolcvan százalék kiegyenlítését is. A kormányhoz közelálló forrás ma azt közli, hogy ez a pénzügyintézet a kötvénytulajdonosok utasításának megfelelően járt el, Románia, valamint a kötvénytulajdonosok között nem kezdeményezhet és nem vállalhat békítő szerepet, mert a külföldi hitelezők ezért őt erkölcsileg és anyagilag felelőssé tennék. A hitelezők az 1931-ben kötött kölcsönszerződés megsértését látják Madgearu eljárásában. Habár az említett pénzügyintézet mindent elkövetett, hogy Románia külföldi hitelezői az október elsején esedékessé vált kötvényeket a kapott husz százalék törlesztés ellenében adják át neki, ez a törekvése sikertelen maradt. A bank és a hitelezők leszögezik azt, hogy az 1931. évi kölcsönszerződés 5-ik szakaszának 7. és 8. bekezdései szerint a kölcsön pontos törlesztésére a romániai Autonóm Pénztárak (CAM) jövedelmeit kötötte le a kormány és az összegért úgy a kincstár, mint a Román Nemzeti Bank garanciát vállalt. Az említett bank sájnálattal állapítja meg: nem tehetett mást, minthogy az átutalt 86 millió lej értékű

devizát elfogadta és a maga részéről most is hajlandó közreműködni a békés megoldás érdekében.

A bucaresti-i autentikus jelentés egyébként megállapítja, hogy a külföldi hitelezők, valamint a CAM név alatt működő tizenegy autonóm pénztár között elmérgesedett a viszony. Ezt igazolja az alábbi távirat, amelyet a Banque de Paris a CAM vezérigazgatóságának Bucarestbe küldött:

„A Banque de Paris tudomására hozza a CAM-nak, hogy az október 1-én esedékessé vált törlesztési részletet nem kapta meg és ha a CAM október 15-ig nem helyezi letétbe a Banca Nationalánál az esedékes összeget, úgy a kölcsönszerződés végrehajtására felkéri a Banca Nationala kormányzóságát”.

A fentebb említett szerződés 7. szakasza következőleg szól: „Ha a CAM nem teljesíti fizetéseit, vagy bármilyen oknál fogva nem tesz eleget szerződésbeli kötelezettségeinek, akkor a külföldi hitelezők jogosultak azt felszólítani, hogy 15 nap alatt fizesse ki tartozását, s ha ezt nem tenné, úgy a Banca Nationala a hitelezők követelésének biztosítása végett lefoglalja a CAM összes jövedelmeit. A szerződés 1. szakasza alapján a lefoglalt összeget a Román Nemzeti Bank külön számlán könyveli el”.

A 8-ik szakasz szövege a következő: „A CAM semmiféle elhatározás vagy beavatás alapján nem sérülhet meg a hitelezőknek a kölcsönszerződésben biztosított jogait és a Románia által időközben hozott, vagy a szerződés megkötése után hozandó törvények nem érintik a külföldi hitelezők jogait, előnyeit, vagy biztosítékait”.

A fentiek alapján a Banca Nationala bizonyára végrehajtja a szerződést, ha az Autonóm Pénztárak önként nem szolgáltatnák be az esedékes törlesztési összeget.

= Deviza- és valutaárfolyamok. Zürichi nyitás: Berlin 122.85, Amszterdam 208.20, Newyork 3.40 (tegnapi zárlat 3.44, az utóórszón 3.41.5 volt), London 15.95, Páris 20.20, Milánó 27.08, Prága 15.32, Belgrád 7, Bucaresti 3.08, Varsó 57.70, Bécs 72.53 (magánforgalomban 57), Brüsszel 71.87.5. Az aradi magánforgalomban a dollár, mint pénz 125 lej, effektív pengő 26.20, pengőkifizetés 26.40 lej volt. Más valutákban említésre méltó forgalom nem volt.

= Gróf Wenckheim Dénes volt aradmegyei nagybirtokos eladja magyarországi birtokait. Néhány héttel ezelőtt jelentettük, hogy gróf Wenckheim Dénes, akinek a kisjenői és borossebesi járásban harmincnolcezer hold birtoka volt, László nevű fiáért vállalt kötelezettségei és egy olajgyárnál való érdekeltsége miatt válságba jutott és Budán lévő gyönyörű palotájára árverést tüztek ki. Most azt jelentik Budapestről, hogy a gróf a fia helyett többmillió pengőt volt kénytelen kifizetni és hogy bankadósságaitól megszabaduljon, a békésmegyei Dobozon lévő ötszáztizentkét holdas, továbbá vértesi 2804 holdas birtokát áruba bocsájította és ezeknek eladási árából egyenlíti ki tartozásait. Mint emlékeztetés, gróf Wenckheim László 1918. novemberig országgyűlési képviselő volt, a kisjenői kerület küldte a parlamentbe, ahol azonban nem fejtett ki számottevő működést. A háború utáni súlyos viszonyok között költséges társaságokba keveredett s feleségül vett egy feltűnő szépségű szücsnőt, akire sok millió pengőt költött.

= A kompenzációval behozott áruk utólagos igazolás mellett is elvámolható. Bucarestből jelentik: A kompenzációs alakuló export-import üzletek nehezen bonyolíthatók le a különböző rendelkezések miatt. Ezek közé tartozik az az utasítás is, amely szerint kompenzációs alapon csak akkor lehetett árut behozni, ha a román behozatali cég igazolta, hogy a kompenzációképpen Romániából exportált áru már eljutott a rendeltetési országba. Emiatt a csereüzletek nagy késést szenvedtek. Az érdekeltek kérelmére a Banca Nationala legközelebbi rendeletet ad ki, amelyben meg fogja engedni azt, hogy a behozott árut a vámhivatalok elvámolhassák az export utólagos igazolása mellett is. A kompenzációs kivitelek ellenőrzésével megbízott szervek hivatalosan fogják igazolni, hogy az export-cikk túlhaladt a határon és az exportőr hatvan napon belül köteles dokumentálni, hogy az árut a rendeltetési országba tényleg bevitték. A Nemzeti Bank ez alkalommal újból felhívja a román-magyar csereüzletekkel foglalkozó vállalatok figyelmét arra, hogy a Magyarországból behozott áru értékének 17 százalékát tüzfával, ötven százalékát épületfával, 33 százalékát pedig petróleumtermékekkel kompenzálható.

= A magyarországi Körösök hajózhatóvá tétele céljából. — mint Békéscsabáról jelentik — jelentékeny tőkével társulat alakult, amely arra kéri a magyar kormányt, hogy öt millió pengővel mozdítsa elő az ottani Fehér- és Fekete Körös rendezését és hajózhatóvá tételét.

Tömegesen birságolják

a bortermelőket és bormérőket

Az aradi pénzügyi gárda széleskörű ellenőrző vizsgálatot indított az aradmegyei szőlősgazdáknál, hogy az eladásra kerülő borok fogyasztási illetékét pontosan befizetik-e. Már eddig is sok esetben 5—8 ezer lejes birságokat vetett ki az aradi szeszmonopol hivatal, a pénzügyi gárda által felvett jegyzőkönyvek alapján. Mivel az ilyen birságolások nem tartoznak az amnesztia-törvény rendelkezései alá, felhívjuk az érdekeltek figyelmét, hogy a borpincékből elszállított mennyiségek után azonnal fizessék be a fogyasztási adót, mert különben megbirságolják őket és felsőbb utasítás alapján, gyorsan kitűzik ellenük az árverést.

= Előkészületek Aradmegyében a vetésre.

Az aradi Mezőgazdasági Kamara buzamag kiosztási akciója már nagyon előrehaladott stádiumba jutott. Mivel a múlt évben 35—40 vagon, bányai és odvosi magról kelt prima buzamagot osztott ki a kamara, az abból kapott buzát már közvetlenül egyes gazdaságokban is kicserélték és azoknak számára a kamara ez évben már nem adott vetőmagot. A nemesített buzamaggal egyébként Erdély és az ókirályság több vármegyéjét látja el az aradi Mezőgazdasági Kamara, amely ebből más mostanig körülbelül tíz vaggont szállított. A jövő héten a kamara megkezdí a szőlőoltványok kiosztását is.

= Az állam belföldi hitelezői máttól kezdve

kérhetik az adóbonok kiutalását. A pénzügyminisztérium hatásköre alatt működő Amortizációs Pénztár 2209. szám alatt kelt leiratával tegnap arról értesítette az aradi behajtási pénzügyigazgatóságot, hogy ezután sor kerül az állami hitelezők különböző kategóriáinak adóbonokkal való kielégítésére. Mostanig tudvalevően csupán az állami alkalmazottak és nyugdíjasok kérhették hátralékos illetményeiknek adóbonokkal való kifizetését, de a fenti leirat szerint, máttól kezdve nemcsak ők, hanem más személyek is kérhetnek adóbonokat személyi követeléseik kiegyenlítésekképpen. A leirat második pontja azt tartalmazza, hogy akik gyógyszerket, fűtő- és világító anyagokat szállítottak az államnak, vagy házbérdifferenciáért, továbbá a katonaságnak végzett bármilyen munkáért követelésük van az államtól a pénzügyigazgatóság első emeleti, 19. számú szobájában beszerezhető nyomtatott úrlapon kérjék a megfelelő összegű adóbonokat, amelyeket az Amortizációs Pénztár a sorrendnek megfelelően fog leküldeni.

= Iparvasut-engedély a Stiaszny-kantafagyvár részére. Beszámoltunk arról, hogy az aradi Stiaszny-kantafagyvár kérelemmel fordult Aradváros vezetőségéhez, hogy a raktárhelyisége és a gyárépület között, a Str. Dna Balasa-n keresztül keskenyvágyú iparvasut lefektetését engedélyezze. A városvezetés részéről dr. Velcsov Géza alpolgármester és Borneas Gyula tanácsos járta a helyszínen és olyértelmű javaslatot tettek, hogy az engedély kiadható a gyár számára, ha megfelelő bért fizet, egyben pedig garantálja a közlekedés további zavartalanását. Így tehát a Stiaszny-kantafagyvár iparvasutjának ügyét legközelebb a közlekedésügyi minisztérium elé terjesztik.

= Az októberi aradi adófellebbezési tárgyalásokat e hó 25-ikén, 27-ikén, 28-ikán, 30-ikán és 31-ikén tartják meg, azok a fellebbezési bizottságok, amelyeket még május hónapban állítottak össze. A most sorra kerülő kisebb ügyek aktáit különböző ügyiratokkal ki kellett egészíteni és azért maradtak erre a hónapra. A fellebbezők a kivetési pénzügyigazgatóságtól névre szóló idézéseket kapnak, éppúgy, mint a rendes adófellebbezési tárgyalásokra. Egyébként a bizottságok minden hónapban tartanak néhány ülést, hogy az elhatalasított ügyeket folytatólag letárgyalják. Akik a fellebbezési bizottság határozatait megfellebbezik, azok sem a Táblától, sem a törvényszéktől névre szóló idézést nem kapnak, mert a tárgyalási terminust az aradi pénzügyigazgatóság hirdető tábláin függesztik ki, az érdekeltek tehát kíséreljék figyelemmel az ott lévő hirdetményeket.

Amerikai Dixon graphite-tégelyek alkalmi árakon A. Kálmán R.-T.-nál Aradon

Rádió műsor

— Romániai időszámítás. —

SZERDA, OKTOBER 11.

Bucuresti. 1: Tűzselemlék, utána gramofon. Népszerű lemezek. 1.45: Hírek. 2: Gramofon. 6: A. Iordachescu zenekara. A szünetben (7): Hírek. 8: Rádióegyetem. 8.20: Szimfonikus hangverseny. 9: M. Radulescu zongorahangversenye. Bach: Kromatikus fantázia és fuga. Beethoven: Eroicavariációk. 9.45: M. Snejina dalestje. 10.15: A. Theodorescu hegedűhangversenye. Händel: B-dur szonáta. Wieniawski: Legenda. Brahms: Keringő. Dvorák—Kreisler: Szláv tánc. Utána: 10.45: Hírek. — Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Columbia gramofonlemez. 10.45: Hírek. 11: 1. Beniczky Péter „szentelt” vitéz magyar rigmusai. 2. Szabadtéri társasjátékok. (Felolvasás). Közben: Gramofonlemez. 1: Déli harangszó. 1.05: Gróh Klára hegedű. Pál Ilonka énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. 2.30: Columbia-gramofonlemez. 4.30: A rádió diák-féltörője. „Mindnyájunkat érhet baleset”. 5: „Miért, melyik életkorban s hogyan tanuljunk idegen nyelveket”. Dr. Aczelné, dr. Gonda Lili előadása. 6: „Asszonygondok”. — „Amerre a nő megy...”. Adám Éva előadása. 6.30: K. Comensoli Mária zongorázik. 7: „A jó rek-lám”. 7.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. Közben 8.10: „A turistaság”. Dr. Zsitvay Tibor előadása. 9: Dani bá' tapasztalatai a világjamboreen. Előadja dr. Hosszu Zoltán és Eszényi Olga. 10.15: Lortzing: „Cár és ács” című operájának rövid-opera felvétele. Majd: jazz-zenekar. — Bécs. 13: Rádiózenekar. 16.55: Bécsi operettek lemezei. 17.30: Schubert: Kis szonáta hegedűre és zongorára. 18.25: Reidinger Frigyes zeneszerző művei. 20: Három évszázad csatrák táncát. 21.30: Shaw Bernát két egyfelvonásosa. 23: Hegedűs Klára

és zenekara tánczenéje. — Belgrád. 12: Gramofon. 13.05: Rádiózenekar. 17: Legradics Julia zongorázik. — 17.30: Gramofon. 20: Rádiózenekar. 21: Opera a Nemzeti Színházból. Utána tánclemez. — Kassa. 12.30: Gramofon. 13.30: Rádiózenekar. 17: Szokol-fuvószenekar. 19: Gramofon. — Königsberg. 17: A danzigi Városi Színház zenekara. 19.20: A zongorajáték művésze Winkler Rudolf előadása Chopin-étűdök bemutatásával. 21.10: Tánczene. 23.10: Hírek, majd éjfélig könnyű és tánczene. — Langenberg. 23.40: Könnyű zene lemezek. Majd: Tánczene. Utána: Stuttgart. — Mor. Ostrava. 11.10: Fuvós parasztszenekar. 12: Gramofon. 16.30: Gramofon. 18.35: Gramofon. 19.25: Fuvós parasztszenekar. 20.25: Kardalok. — Pozsony. 12: Gramofon. 13.35: Déli zene. 18.45: Gramofon. 18.55: Magyar óra. — Svájc. Aleman adó. 18.30: Gramofon. 21: Mozart: Così fan tutte című operája a berni városi színházból. — Varsó. 16.40: Schubert-lemezek. 18.25: Kaupé Mária szopránénekesnő estje. 19.20: Kávéházi zene. 22.15: Dupiska Irén hegedű. Utána: Tánczene.

CSÜTÖRTÖK, OKTOBER 12.

Bucuresti. 13: Ének- és zenekari verseny. 14: Könnyű és román zene. 18: Dinicu-zenekar. 19.15: Dinicu-zenekar. 20.20: Könnyű lemezek. 21: Istratty Edgar énekel. 21.20: A rádiózenekar szimfonikus hangversenye. 22.15: Rádiózenekar. — Budapest I. 7.45: Torna. Utána: His Master's Voice gramofonlemez. 10.45: Hírek. 11: Felolvasások. Közben: Polydor—Brunswick gramofonlemez. 1: Déli harangszó. 1.05: Szervánszky-szalózenekar. 2.30: Országos Postászenekar. 5: „Hát így történt”. Tutsek Anna műsági előadása. 6: „A mezőgazdaság termelési költségeinek csökkentése”. 6.30: Bura Károly és cigányzenekara. — 7.30: Angol nyelvtanítás. 8: Csuka Béla gondolkodik. Szende Ferenc énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. 9: Színműelőadás a stúdióból. „Az átcsért ember”.

Szimmű 3 felvonásban. Irta: Bóczy Adorján. — 11.15: Bartha István szalózenekara. 12.30: Magyar Imre és cigányzenekara a Hungaria-színházból. Budapest H. 6—6.30: Odeon—Parlophon gramofonlemez. — Bécs. 12.30: Rádiózenekar. 14.10: Művészlemez. 16.30: Cigánymesék. 16.55: Gramofon. 18.25: Rodler Josef zongorázik. 20: A féltörő jegyében. A rádiózenekar játéka. 22: Bécsi szimfonikusok. Loránd Edit hegedűművészével. 23.30: Tánclemez. — Belgrád. 12: Gramofon. 13.05: Rádiózenekar. 20: Petrovics Drágyi énekel. 21: Verdi: Négyes. 21.30: Erdi Rudolf Verdi-áriákat ad elő. 22.40: A rádiózenekar Verdi-operákat játszik. 23.20: Tánclemez. — Berlin. 17.30: Házi zene. 19.10: Graener-dalok (szoprán). 19.35: Felhívás Magdeburgból. Utána: Mit táncolunk a télen, nagy táncest. Breslau. 21.10: Strauss János: A cigánybáró, 3 felvonásos operett. Utána: Nagy táncest Berlinből. — Kassa. 12.30: Gramofon. 13.30: A 32. gy. e. zenekara. 19.20: Gramofon. — Königswoesterhausen. 13: Könnyű gramofon. 16: Tarka lemezek. 18.20: Anton: Freskók, három kis zongoradarab. 19.05: Ötórás tea Runxendorfban, tréfás előadás. — 21.05: Tarka gramofon-est. 21.30: Raschke: Der Schimmelreiter című hangjátéka. Windt zenéjével. Utána: Zene „A nemzetek” vendéglőgadjából. — Milano. 18.10: Gramofon. 19.40: Gramofon. 21: Beszélőnőiség, gramofon. 21.30: Opera 3 felvonásban. — Mor. Ostrava. 12: Gramofon. 12.05: Fuvós parasztszenekar. 16.30: Gramofon. 18.25: Gramofon. 19.10: Gramofon. — Varsó. 13.35: Főharmonikusok. 17.55: Basszus- és csellószó. 21: A lembergi rádió zenekara, Platt szopránénekesnővel. Utána: Tánczene.

A szerkesztésért:

Dr. STAUBER JÁNOS
felel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések díját szavak szerint számítjuk. Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este **10 óráig** vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

LEVELEZÉS.

DUO-nak tizenem, hogy pénteken a megadott helyen és időben várjon. 8789

HÁZASSÁG.

45 ÉVES gazdálkodó uriember vagyok. Van birtokom, lakóházam, készpénzem. Vagyomra nem pályázok, de háztartást szerető hölgy ismeretségi keretemben komoly házasság céljából. Leveleket „Özvegyember” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 8671

ALKALMAZÁS.

PERFEKTE deutsche Stenotypistin selbständige Korrespondentin, Auslandspraxis, französische, englische Kenntnisse, eventuell stundenweise. Adresse in der Administration des Aradi Közlöny zu erfragen. 8794

MASAMÓDOK;

önálló elő-munkások, kik több évi gyakorlattal rendelkeznek, 8707 állandó álláshoz juthatnak.

„GRETE” nőikalap szalon Timisoara, L. Lloyd-sor 9. Fizetési igényekkel és referenciákkal megjelölt ajánlatok fenti címre küldendők

LAKÁS.

KIADOK: 2 szobás, fürdőszobás udvari lakás, 1 raktárhelyiség, Str. Marasesti (Kossuth-uca) 12. 8791

KIADÓ 1200 havi bérrel 2 szobás, előszobás új magánház. Cím: Boros-úgy-uaságnál Arad, Str. Bratianu 21.

2 és 3 szobás modern lakás kiadó v. Boros Bent-tér 50. 3792

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben.

Gargen lakás kerestetik

fürdőszobával. — Ajánlatokat „Modern” jellegre az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalába kér.

II. EMELETEN

egy 3 szobás és egy 4 szobás lakás központi fűtéssel minden melléklettel alkalmi áron kiadó.

Bővebbet Sepsyné, Piata Catedralei No. 5. 330

KIADÓ

földszinti újonnan festett 4 szobás lakás teljes komforttal november 1-re. 3793 Str. Buour (Eötvös-uca) 18. szám

Őszi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít, valamint gallérokat legelőcsöbben fénysz. 3186

KNAPP

v. Weitzer-u. 11. modernül berendezett vállalkozás v. Magyar-u. 10.

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

GABY kalapszalón

Model kalapok leszállított árban 100 leiert. Átalakítások modell után 40 leiert.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

UJ MODERN díszes dísz olcsón eladó. — Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

ELADOK JUTÁNYOSAN jókarban levő női ruhák, kabátok és háztartási cikkek. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3209

AJÁNLOK antik zenélő órákat perzsabundát, férfikabátok, antik szalon vitrin, 12-es ezüst evőeszköz, ebédlő butor, zongorák, tükrök, szalonnák, Schöberl ágy, asztali villanylámpák, Biedermayer székek, szekreter, nyest hea olísch asztalterítők, perzsaszőnyegek, faragott garnitúrákat stb. SALGÓNÉ bizom. fiz. Arad, Str. Horia 1 (Széchenyi-u.) Neuman-pal

KERESEK silskin csikó és perzsabundát, férfi és női kabátokat, figurális porcellánokat, ezüst tárgyakat, 6 és 12-es ezüst evőeszközöket, svári ebédlő és lútszőnyeget, perzsa-szőnyeget, szobaberendezéseket, varrógépeket, vitrineket, stb. SALGÓNÉ bizom fiz. Arad, Str. Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-pal

Eladó

8787
1 db. 8 HP. Clayton Schutleworth cséplőszekevény. Ára 8000 lej. Ifj. Mucsi Ferenc, Gbloroc.

Néhány nap múlva megjelenik az

Aradi Magyar Naptár

Kiadja: a Magyar Párt Közművelődési szakosztálya, Arad, Str. Romanului (v. Zrinyi-u.) 8.

ALKALMI BUTOR VASÁRLAS Ebédlők 6000 lejtől, modern uri szoba, világos hálószoba 3560 lejtől, fehér konyhabutor 1600, garnitúrák, ebédlő plusz divány, szalon, Singer varrógépek, matracok, rugany betétek, oszlopok, kasszák, zongorák, festmények, szőnyegek, vitrinek 450 lejtől, antik butorok, pathéfonok 600 lejtől, iróasztalok és egyéb dísztárgyak. Ezüstöt, aranyat, briliánst, szőnyeget, dísztárgyakat, zongorát, pianót a legmagasabb napi áron veszünk. Zálogtárgyakra a legmagasabb összegeket csak az általunk képviselt temesvári Zalogház folyósítja. — Meghosszabbításokat a legelőcsöbbsen vállalunk „COMISSIO” biz. üzlet, Bul. Reg. Maria 13., Dacia kávéház mellett.

KÉSZPÉNZERT MEGVESSZÜK minden eladó dolgot „COMISSIO” Dacia-kávéház mellett

INGATLAN.

VENNÉK v. Verböcny-ucéhoz közel 3 szobás, fürdőszobás házat csakis Bánáti bank teherrel. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 3790

ÜZLETEK.

VENDEGLŐT vagy korsomát italmérés engedéllyel forgalmazó helyen bérbevenni, vagy percentre. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek.

ÜZLETHELYISÉG a v. Szabadság-lőr sarkánál, azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Hirdessen az Aradi Közlönyben!

(9) Az Aradi Közlöny folytatásos regénye

Copyright by ARADI KÖZLÖNY.

A múltkor, vagy három hete itt járt Vladimir és én elgondolkoztam a dolgok felett. Két orosz szocialista testvér, én, a makacs és hajthatatlan kapitalista és Vladimir az ő kiismerhetetlen, ruganyos, minden irányban nyújtható elveivel. És mégis, milyen cgyek vagyunk célkitűzésünkben.

Milyen elhasznált és kompromittált szó is az a pacifizmus. Hogyan jött a szocialisták, szabaddkőmivések, vallások és szekták pacifista kórusának szárnyán az ezerkilencszázötvenéves háború. Mennyire más adottságok és tényezők gátolták meg azóta az újabb világegést, mint holmi testvériségi himnuszok bégetése, elcsépeelt szövegek hangoztatása. Mit használhat volna Henry Barbusse „Tűz” című regénye, Enders örnagynak a Gázháborús veszélyről írott könyve, a többi sok borzalomfestés, ami azóta megjelent, ha a vezető gazdasági tényezők nem látták volna be, hogy a háború rossz üzlet, többféle okból. Etikai szemponatok, eszmei erők hosszú harcát nem értek volna fel ezzel a megállapítással eredményben, ezt elhíheted, anyám.

Ugy-e, anyám, mai szemszögekből már te is kezdted látni, mekkora tévedés volt világszemléletéről, eszmei hitvallásról és egyéb ilyen nagyhangú kimérafogalmakról beszélni akkor, amikor csakis két üzletvezetési módozatról van szó és lesz szó? Adok, veszek. Emri az egész. Vesznék az emberiségtől munkaerőt, adunk neki életstandardot. Egyszerű. Nemde?

Látod, anyácskám, a rideg üzletembernek mennyire elkalandoznak a gondolatai, ha veled beszélget. Pedig egészen másról akartalak értesíteni. Mabelnek jövő hónapban fia fog születni. A hó végére várjuk unokádat, mindketten fiúnak akarjuk, aki folytatni fogja az én munkámat száz százalékosan, még akkor is, ha véletlenül leány lesz. Mindegy. Mabelt is a helyemre tudnám ültetni három havi oktatás után, ebben az egyben igazat adok az orosz testvéreimnek hogy senkikem pótolhatatlan. Csak a kezdeményező erő a kevesek privilégiuma és az organizációs tehetség. Ha én annakidején viszonyossági szerződést nem kötöttem volna az ausztráliai kormány és Oroszország közt, ma nem mi szállítanánk Európa és Ázsia gyapjúkészletének kilencven százalékát, hanem az oroszok. A jövő év májusától fogva pedig nem vennék át fokozatosan még az orosz gyapjúszükségletének lefedését is, hanem maradna továbbra is Amerika kezében. A pacifisták mi vagyunk, akik eltakarítjuk az almahéjakat, mint Vladimir mondja, kormánykerekét markolunk, mint Jevgenij mondja és egyensúlyozunk, mint én mondom.

A kis Jack jelentkezése alkalmából tehát érted jövőre új aeroplánommal, a Jazonnal és viszlek Három napot mi is elvehetünk iskolásgyerekeidtól, ott van Tanja néni és helyettesít. Várom ezirányú értesítéset. Szerető fiad

Fred Aston-Grant.

4.

Novo-Ivanovszk, 1970, szeptember 10.

Kedves Fiam!

Nem tudtam mire vélni, hogy az aeroposta az ausztráliai államszövetség bélyegével felszerelt borítékot hoz nekem, tudom, hogy a levelezés régen nem szokásod és ha szükséged érzed, hogy velem beszélj, nem sokat teketóriázol és jössz. Leveledet ugyanolyan szeretettel fogadtam, mintha magad jöttél volna, tudom, hogyha nem jössz, nem futja idődből. Hogy a kis Jack jövetelének örülök, ezt hiába is titkolnám, ha pedig Irina lesz, az sem baj, mindenképpen eljövök hozzád akár egy hétre is. Tehát várom a Jazont, amely először fog egy szerény kis falusi iskolaépület tetején kikötni.

Amit bátyádról, magadról, mindnégyetek munkájáról írtál, ebben sok tekintetben egyetértek veled. Apád fia vagy, kemény, ruganyos és egyenes észjárásu, de egyet ne felejtés el soha. Apád John Readnek volt legjobb barátja. John Readnek, aki megírta ama tíz nap történetét, melyek megrázták a világot.

Vlagyocska kétszer is járt itt az elmúlt hónapokban, beszélt, hogy nálad is volt. Kíváncsi vagyok, mi a véleményed szibériai Japánról, mely a közeljövőben meg fog valósulni. A történelem egyik leggigantikusabb honfoglalása lesz ez, olyan egyedülálló folyamat, mely a kooperatív munka ragyogó példáját fogja átsugározni az eljövendő évszázadokba. De én mégis kísérleteket látok, a dajonok és samurajok re-

tentő kísérleteit, a régi Japán visszajáró szellemét, amely rettenetes, égigérő taifunrémmé tornyosodhat a Csöndes Óceán felett, ha idejében el nem földelik mélyebbre. És látod, talán a mi örökös vitánkban ez lesz az én borzalmas igazolásom, amit nem szeretnék. Öreg vagyok, fiam, nagyon öreg, mert rémlátásaim vannak. A fiatalok nem félnek a jövőtől. Bár ne volna igazam, bár nevétséges vénasszonnyá zsgorodnék felesleges aggodalmaskodással.

Mégegyszer: szeretettel várom Jacket, téged és a Jazont.

Ölel anyád: Irina.

Reportage

San-Franciscoi állomásunk jelentése 1970. október 13-án 12 óra 22 perckor:

Egyelőre alig alkothatunk magunknak teljes fogalmat arról a méreteiben páratlan természeti katasztrófáról, melynek áldozatai ismét a sokatszenvedett japán-szigetek. Jelentések minden tíz percben érkeznek, egyre megdöbbentőbb számokat közölve. A rettenetes földrengésnek, melyet ezuttal is a szokott taifun és szökőár követett, eddig körülbelül háromszázharmincezer áldozata van. Nagasaki városa, valamint a Riu Kiu sziget-csoport két nagyobb és négy kisebb szigete teljesen eltűntek a föld színéről. A katasztrófa méreteiben messze felülmúlja az ezerkilencszázhuszonharmadiki, harmincötödiki és negyvennyolcadikiakat, a rémségeknek fantasztikus özönét lehetetlen felsorolni. A földrengésekhez évszázadok óta hozzáadott japán idegek is felmondták ez alkalommal a szolgálatot, egész falvak lakossága örült bele az elemek eme irtóztató tombolásába. A városok érzékenyen süttöt negyedeiben is kezd valami eddig ismeretlen tömeghisztéria lábrakapni, ezren és ezren fetrengenek epileptikus rohamok tüneteire hasonló görcsös, öntudatlan állapotban az elferdült uccák és terek megrongált házai között, ami pedig még aggasztóbb, a hatóságok, valószínűleg a hadvezetőség egyenes utasítására, vagy kormányrendeletkezés folytán feltartóztatnak minden külföldről jövő segítséget. A mi repülőrajaink mentőexpedícióját is a leghatározottabban visszautasították, még pedig olyan formában, amely valószínűleg diplomáciai lépéseket tesz majd részünkről szükségessé. Jellemző a máskor oly higgadt, megfontolt és a csapásokat rendületlenül tűrő japán nép lelkiállapotára, hogy már az önzetlen segítőkben is ellenséget lát és ezt a legudvariatabb formák közt nyilvánítja akkor, amikor részünkről csak nagy költségekkel járó önfeláldozásról van szó.

Mindanaoi leadónk jelentése október 14-én 6 óra 10 perckor:

Az a méreteiben páratlan tengerrengés, melynek centrumában a japán szigetcsoporthoz felelő, akciórádiuszát egészen a Philippini szigetekig nyújtotta ki és szökőár, valamint ciklon alakjában nálunk is érzékeny károkat okozott. A tizenkettes és százötvenkettes repülőflották háromszáz egysége, mely mentőakcióra indult Formosa irányában, ma ide visszaérkezett. Volt alkalmunk H. O. Gordonnal, a százötvenkettes flotta parancsnokával ez ügyben beszélgetést folytatni, melynek folyamán a parancsnok a következőket volt szíves a nyilvánosság számára közölni velünk:

— Alig jelezték a megfigyelő-intézetek szeizmográfjai a szokatlanul nagy földrengést, máris parancsot kaptunk rádió útján Washingtonból, hogy helyezzzük magunkat készenlétbe esetleges mentési akciókra. A különböző rádiogrammok tájékoztattak a földrengés gócpontjairól és kiterjedési felületeiről. Ekkor parancs jött a haladéktalan indulásra. Rögtön indultunk Formosa irányában, az én flottám a tizenkettes követte a szokott menetformációban. Legnagyobb meglepetésünkre négy hatalmas japán légiflottával találunk szemközt magunkat, mielőtt még a szigetet megpillanthattuk volna. A vezérflotta parancsnoksága rádión lépett velünk érintkezésbe és meglehetősen udvariatlan szárazsággal tudatta velem, hogy miután a belföldi permanens mentőakció szervezete kifogástalanul működik és bőven fel van szerelve mindennemű segédeszközökkel,

kéri a külföld mentőakcióinak teljes mellőzését és kikapcsolását. Ami még érdekesebbé teszi ezt a szokatlan fellépést, maga Irasako Yasu herceg, a japán légihaderő főparancsnoka szignálta ezt a rádiogramot, melynek hatása alatt természetesen azonnal visszafordultunk. A ciklon egy nagyobb és négy kisebb repülőegységeinket sodorta le a viharzó tengerre, legénységünket sikerült küzdelmes munka árán megmenteni. Valószínűleg megmentjük a nagy egységet is, amely a legújabb típusu madárrepülőkhöz tartozik.

Amidőn a japán légihaderő sajátos viselkedésének okát érdeklődtük meg Mr. H. O. Gordontól, még pótlólag hozzáfűzte nyilatkozatához:

— Híztérikus féltékenységek kell minősítenem e példátlan eljárást. Ilyen elemi csapások idején minden nemzet kezét nyújt egymásnak, bennünket is a legtisztább, legönzetlenebb szándék vezette. Aki más tételez fel rólunk, agyadályult, vagy rosszhiszemű. Ezt közölje bátran. Katona vagyok, nem diplomata. Nyilatkozatom talán erősebb hangú a kelleténél, vállalom ennek következményeit.

A földrengés egyébként még nem ért véget, ha erejéből sokat veszített is. Újabb gyengébb lökések azért aggasztóak, mert más gócpontokra vallanak, amelyek eddig nem voltak tevékenyek. Nem kevésbé aggasztó, hogy a régen halottnak tartott Fuzsijama belsejében gyanús jelenségek észlelhetők. Nagasaki a múlté. A szökőárból csak két felhőkarcoló legfelső emeletei emelkednek ki, amelyeket nem döntött le a földrengés, sőt csodálatosképpen a roppant erejű szökőár sem.

Washington Radiopost c. lap jelentése 1970. október 20-án:

A pusztuló Japán. Nyolcvanegymillió nép problémája. Asuki asszony manifesztációja. Új hazát kér népe számára.

Az október 12-i földrengés, mely méreteiben túlnőtt Japán minden eddigi katasztrófáin és amelynek immár közel négyszázezer áldozata van, az egész művelt emberiség figyelmét e sokatszenvedett ország és nép sorsa felé fordította. Ámbár Japán minden külföldi segítséget elhárít, a részvétéradiogramok özöne érkezik Tokióba a föld minden tájáról.

Az elemi csapások következményei

Le Radiomatin, le 30. Octobre 1970.

Paris, október 30, 7 óra 20 perc.

Japán és az orosz kormány megegyezése küszöbön. Az amerikai sajtó riadót fúj.

A katasztrófális japán földrengésnek ezuttal messzeszemenő gazdasági és politikai kihatásai lesznek. Az egyre sürűbben ismétlődő elemi csapások arra készítik a japán kormányt, hogy egy új haza megszerzésének és kiépítésének gondolatával foglalkozzék, amely kérdés már a földrengés előtt napirenden volt a tudományos világ Japánra vonatkozó haljóslatai következtében. Ez a minden eddigit felülmúló katasztrófa siettetni a döntést. Értesüléseink szerint Asuki asszonynak, a japán progresszív párt elnöknőjének a dolgozó emberiséghez intézett manifesztációja nem maradt visszhang nélkül. Elsősorban Oroszország illetékes ténnyezői foglalkoznak egy szibériai Japán állam létesítésének gondolatával, amely ugy, mint Oroszország többi államai, teljes autonómiával bírna. A japán kormány hivatalos tárgyalásokat nem folytat ez ügyben, a progresszív pártnak megengedte azonban, hogy az orosz köztársaság vezetőpolitikusaival érintkezésbe lépjen ama japán állampolgárok nevében, akiknek álláspontját képviselik.

Aki ismeri a japán lelket, tudja, hogy Japánnak az internacionalizmus eszméitől távolálló része a szónak legszorosabb értelmében mindhalálig hi marad az ősi röghöz. Teljesen hiabavalónak tartjuk a magunk részéről az amerikai sajtó híztérikus harciadióit, amelyek szerint Japán feudális, polgári és paraszti tömegei, tehát a konzervatívok a panamerikai Unio területén akarnak új hazát szerezni maguknak a Panamacsatorna Csöndes Óceán felé eső bejárójától északra és délre.

(Folytatása következik).